

Manfaatdor tomonlarni jalb qilish rejasi

Jizzax Solar FV

2022 yil 07 dekabr

Muhim ma`lumot

Tayyorlangan tomonidan

Tekshirildi tomonidan

Tomonidan
Tasdiqlangan

Jeyms Askwith
Bosh direktor Maslahatchi

Greg Makalister
Direktor yordamchi

Iain Bell
Texnik Direktor

Qayta ko'rib chiqish tarixi

Qayta ko'rib	chiqish sana	Tafsilotlari	Vakolatli	Ism	Lavozim
Loyiha	12 Oktyabr 2022	LOYIHA	Y	IB	RD
V2	18 Noyabr 2022	V2	Y	IB	RD
V3	07 Dekabr 2022	V3	Y	IB	RD
V4	23 Dekabr 2022	V4 - Kuzatish qarz beruvchilar Izohlari	Y	IB	RD

Masdar uchun
Tayyorlandi

Tayyorlagan shaxs:

Greg Makalister Direktor
yordamchisi

AECOM Limited
7-qavat, Aurora
Bothwell ko'chasi, 120
Glasgow G2 7JS
Birlashgan Qirollik

T: +44 141 248 0300
acom.com

© 2022 AECOM Limited. Barcha huquqlar himoyalangan.

Ushbu hujjat AECOM Limited ("AECOM") tomonidan umumiy qabul qilingan maslahat tamoyillariga, to'lovlар byudjetiga va AECOM va Mijoz o'tasida kelishilgan texnik topshiriqlarga muvofiq mijozimiz ("Mijoz")ning yagona foydalaniishi uchun tayyorlangan. Uchinchi shaxslar tomonidan taqdim etilgan va bu erda eslatib o'tilgan har qanday ma'lumot, agar hujjatda boshqacha ko'rsatilmagan bo'lsa, AECOM tomonidan tekshirilmagan yoki tasdiqlanmagan. Hech bir uchinchi shaxs AECOMning oldindan va ochiq yozma roziligesiz ushbu hujjatga tayanishi mumkinemas.

Qisqartmalar

Qisqartma	Ta'rif
AOI	Ta'sir qilish Hududi
CLO	Jamiyat Aloqa Ofitseri
EEA	Ekologik Effekt Baholash
EHS	Atrof-muhit, Salomatlik va Xavfsizlik
EIA	Ekologik Ta'sirni baholash
ESDD	Ekologik ijtimoiy Muddati Mehnatsevarlik
ESIA	Ekologik va Ijtimoiy Ta'sirni baholash
GIIP	Yaxshi Xalqaro Sanoat Amaliyoti
GW	Gigavatt
ha	hektar
HV	Yuqori Kuchlanish
IFC	Xalqaro Moliya Korporatsiya
LRP	Hayotiy faoliyatni Qayta tiklash Rejasи
m	Metr
mm	Millimetrik
MV	O'rta Kuchlanish
MVt	megavatt
OTL	Yuqori yuk Etkazish liniyasi
PAP	Loyihadan Ta'sirlangan Shaxs
PS	Ishlash Standart
FV	Fotovoltaik
O'zR	O'zbekiston respublikasi
SCA	Ijtimoiy Muvoqiqlik Audit
KO'RING	Davlat Ekologik Ekspertizasi
SEP	Manfaatdor tomon Ishtirok etish Rejasи

Jadval ning Tarkib

1.	Kirish	7
1.1	Hujatning Maqsad	7
1.2	Ishtirok etishning Maqsadlari	7
1.3	Hujatning Tuzilishi	7
2.	Loyiha Tavsifi	9
2.1	Kalit Elementlar va Faoliyat	9
2.2	9- jadval	9
2.3	Loyiha Hududining Ta'sir	9
3.	Rollar va Mas'uliyat	11
4.	Normativ Siyosat va Asoslar.....	12
4.1	Milliy EIA Konsultatsiya Talablar	12
4.2	Ommaviy Eshitishtilar	12
4.3	Xalqaro Standartlar	13
5.	Manfaatdor tomonlar Identifikatsiya va Tahlili	15
5.1	Manfaatdor tomon identifikatsiya	15
5.2	Manfaatdor tomon Tahlil	17
5.3	Baholash Manfaatdor tomon Ta'sir	17
5.4	Baholash Manfaatdor tomon Ta'sir	17
5.5	Darajalar ning Ishtirok etish	17
6.	Manfaatdor tomon Ishtirok etish Dasturi	19
6.1	Oldingi Ishtirok etish faoliyati	19
6.1.1	Qamrovni aniqlash 19 -bosqich.....	19
6.1.1.1	Usullar	19
6.1.1.2	Natijalar	20
6.1.2	ESIA	21
6.1.2.1	Usullar	21
6.1.2.2	Natijalar	21
6.2	Keljakda Ishtirok etish faoliyati	33
6.2.1	ESIA Oshkora qilish	33
7.	Asboblar, Texnikalar va yozuvlarni boshqarish	38
7.1	Kirish	38
7.2	Asboblar va Texnikalar uchun Manfaatdor tomonlarni jaib etish	38
7.3	Belgilari va Plakatlar	38
7.4	Jamoat bilan Aloqa xodimi.....	38
7.5	Oshkora qilish va Konsultatsiya Usullari	39
7.6	Onlayn Oshkora qilish	39
7.7	ochiq Uchrashuvlar orqali Konsultatsiya	39
7.8	Yozib olish va kuzatishning 39 -sentabr holati	41
8.	Shikoyat Mexanizmi	41
8.1	Umumiyo ko'rinish	41
8.2	42 -tamoyillar	42
8.3	Odatiy shikoyatlar	42
8.4	Jamiyat Kutishlari	43
8.5	Mas'uliyat	43
8.6	Xafalik Mexanizmni Amalga oshirish	44
8.6.1	Reklama Xafalik Boshqaruva Jarayonlar	44
8.6.2	Yuborish a Shikoyat	45
8.6.3	Shikoyatni Qabul qilish	45

8.6.4	Shikoyat Ko'rib chiqilmoqda va Tekshirilmoqda	45
8.6.5	Shikoyatni Tan olish	46
8.6.6	Shikoyatni Baholash	46
8.6.7	Xafalik Rezolyutsiyasi Variantlari va Javoblari	46
8.6.8	Imzo qo'yish; tizimdan chiqib ketish Shikoyatni tan olish	47
8.6.9	Monitoring va hisobot berish shikoyat qilish mexanizmi	48
8.7	Shikoyatlar Qabul qilish uchun Sana	48

Raqamlar

Rasm 6-1. Bola chorvadorlar	31
Rasm 6-2. Uchrashuv bilan jamiyat a'zolar, Ko'kbuloq mahalla	31
Rasm 6-3. Uchrashuv bilan qishloqlar yetakchilar haqida kirish bo'ylab the sayt	31
Rasm 6-4. Uchrashuv bilan Ayollar fokus nuqtasi ichida G'allaorol Hokimlik	31
Rasm 8-1 Mexanizm qayta ishlash Shikoyatlar da Masdar	48

Jadvallar

Jadval 3-1: Kalit Ichki Manfaatdor tomon Vazifalari va Mas'uliyat	11
Jadval 4-1: Manfaatdor tomonlarni jalb qilish talablarini o'rnatish kabi tashqariga IFC ichida Ishlash Standart 1 .	13
Jadval 5-1: Xulosaning Kalit Potentsial Manfaatdor tomonlari identifikasiysi va Tahlili	15
Jadval 6-1. Manfaatdor tomon Guruhlaring kelishuv davomida Saytga tashrifi.....	21
Jadval 6-2. ESIA va LRP Ishtirok etish Faoliyati	23
Jadval 6-3. Masdar ESDD manfaatdor tomonlarni jalb qilish jadvali, maslahatlashuv usullari, maqsadli tomonlar va Ishtirokchilar (Ekologik va Ijtimoiy Muddati Mehnatsevarlik Hisoboti)	
.....	32
Jadval 6-4– ESIA davomida ishtirok etish tadbirlari davomida bildirilgan sharhlarni olish uchun foydalaniladigan misol jadvali jarayoni	
.....	34
Jadval 6-5- Oshkora qilish Holat/xronologiya	34
Jadval 6-6. Manfaatdor tomon Ishtirok etish Dasturi	35
Jadval 7-1: Asboblar va Texnikalar uchun Ma `lumot Oshkora qilish va To'plam	38
Jadval 8-1: Shikoyat Turlari	42
Jadval 8-2 - Shikoyatlar boshqarish uchun Mas'uliyat.....	43
Jadval 8-3: Mas'uliyatl Shaxslar va Aloqa Tafsilotlar	43
Jadval 8-4 Shikoyatlar qabul qildi uchun sana	48

1. Kirish

1.1 Ushbu hujjatning maqsadi

Ushbu hujjat O'zbekiston Respublikasi (O'zbekiston) Jizzax viloyatida 220 megavatt (MVt) quvvatga ega quyosh fotoelektr stansiyasini qurish uchun manfaatdor tomonlarni jalg qilish rejasini (QYP) tashkil etadi («Loyiha»).

U loyihi amalga oshirishning turli bosqichlarida manfaatdor tomonlarni jalg qilish faoliyatini rejalashtirish va boshqarish uchun Mijoz tomonidan amalga oshiriladigan keng yondashuv va asosiy qadamlarni taqdim etadi.

Ushbu SEP "jonli" hujjat bo'lib, kerak bo'lganda Loyihaning hayotiy tsikli davomida vaqtqi vaqt bilan qayta ko'rib chiqiladi. Joriy versiya Atrof-muhitga ta'sirni baholash (EIA) va xalqaro Atrof-muhit va ijtimoiy ta'simi baholash (ESIA) jarayonlarini, shuningdek, Loyihaning qurilish bosqichini amalga oshirish jarayonida amalga oshirilishi kerak bo'lgan majburiyatlarni o'z ichiga oladi.

1.2 Ishtirok etishning maqsadlari

Ushbu SEP manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilish va maslahatlashish jarayonini belgilaydi. Manfaatdor tomonlar bilan maslahatlashish Loyihaning ijtimoiy "Faoliyat qilish litsenziyasini" olish va asosiy ijtimoiy-iqtisodiy va ekologik tadqiqotlarni muvaffaqiyatli yakunlashga yordam berish uchun muhim ahamiyatga ega. Manfaatdor tomonlarga so'rov faoliyatidan potensial ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan mahalliy hamjamiyatlar va to'g'ridan-to'g'ri ta'sir ko'rsatmaydigan, lekin bu faoliyatdan manfaatdor bo'lgan yoki ularning rivojlanishiga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan boshqa manfaatdor tomonlar kiradi. Bulargamilliy va mahalliy hokimiyat organlari, qo'shni loyihalari va yoki nodavlat tashkilotlar kiradi.

SEP quyidagi jarayonlar va vositalarni yaratishga qaratilgan:

- Loyihaga ta'sir ko'rsatadigan yoki Loyiha kimga ta'sir ko'rsatadigan manfaatdor tomonlarni aniqlang va xaritasini tuzing, shuningdek, manfaatdor tomonlarning Loyihabilan bog'liq bo'lishi mumkin bo'lgan asosiy muammolari va xavotirlarini aniqlang va yozib oling.
- Zaif jamoalar/guruhlar bor yoki yo'qligini aniqlang va agar shunday bo'lsa, ular bilan mazmunli axborotga asoslangan maslahatshuvlarda qatnashing.
- Shaffof va o'z vaqtida ma'lumot yetkazib berish, ochiq muloqot va manfaatdor tomonlarga Loyihi ishlab chiqish va ta'sirni yumshatish chora-tadbirlarito'g'risida xabardor qilish hamda mahalliy resurslarga va yoki manfaatdor tomonlarga ta'sirni minimallashtirish uchun o'z fikrlari va tashvishlarini bildirishimkoniyatlarni ta'minlash asosida mahalliy manfaatdor tomonlar bilan ishonchli munosabatlarni o'rnatish.
- Manfaatdor tomonlarni loyiha faoliyati haqida muntazam ravishda xabardor qilib turing, qurilish va foydalish bosqichlarining mohiyatini, Loyihaning umumiy davomiyligini va yangi ta'sirlarni keltirib chiqaradigan yoki mavjudlarini oshirishi mumkin bo'lgan har qanday o'zgarishlar hamda shikoyatva ishtirok etish imkoniyatlarni tushuntirib bering.
- Milliy talablar, yaxshi xalqaro sanoat amaliyoti (GIIP) va IFC ko'rsatmalari va korporativ ekanligini ko'rsatishtalablar milliy EIA va yoki EHIAda ko'rib chiqilgan.
- Manfaatdor tomonlar o'ttasida ijobjiy munosabatlarni o'nating va manfaatdor tomonlarning doimiy ishtirokini ta'minlang.
- Shikoyatlarni ko'rib chiqishning samarali mexanizmini joriy etish.
- Manfaatdor tomonlar ma'lumotlar bazasi va shikoyatlar mexanizmi ma'lumotlar bazasidan (yoki shunga o'xshash) foydalangan holda barcha maslahatshuvlar va shikoyatlar qaydiniolib boring.
  - Manfaatdor tomonlar ma'lumotlar bazasining maqsadi hozirgi kunga qadar barcha manfaatdor tomonlarning o'zaro munosabatlarni hujjatlashtirish va qayd etishdir.
  - Shikoyatlar bazasi loyihami amalga oshirish jarayonida va undan keyin qayd etilgan shikoyatlarni maxsus hujjatlashtiradi.

1.3 Hujjatning tuzilishi

Ushbu hujjat, shuningdek, loyihami boshlash, loyihalash va amalga oshirish jarayonida qayta ko'rib chiqilishi mumkin bo'lgan maslahatshuvlar uchun vaqt jadvalini taqdim etadi. SEPni amalga oshirish uchun mavjud resurslar ham ushbu hujjatda tasvirlangan.

SEP quyidagi bo'limlarni o'z ichiga oladi:

- 2-bob – Loyiha tavsifi.
- 3-bob - Rol va mas'uliyat.
- 4-bob – Normativ siyosat va asos.
- 5-bob – Manfaatdor tomonlarni aniqlash va tahsil qilish.

- 6-bob – Manfaatdor tomonlarni jalb qilish dasturi.
- 7-bob – Asboblar, texnikalar va yozuvlarni boshqarish.
- 8-bob – Shikoyat mexanizmi.

2. Loyiha tavsifi

2.1 Asosiy elementlar va tadbirlar

Taklif etilayotgan Loyiha maydoni O'zbekiston Respublikasining janubi-sharqidagi Jizzax viloyati G'allaorol tumanida joylashgan. Eng yaqin mahallalar: Chayonli (ba'zi xaritalarda Chayli deb ham yuritiladi), Qiziltut, Qarobchi (ba'zi xaritalarda Qoraqchi deb ham yuritiladi) va Sayfin ota. Loyiha maydoni G'allaorol shahridan taxminan 10 km shimolda va viloyat markazi Jizzax shahridan 25 km g'arbdagi joylashgan. Saytga M39 avtomagistralidan tashqarida R-42 yo'li orqali kirish mumkin.

Sayt maydoni 562 getkarni tashkil etadi.

Saytning markaziy nuqtasi koordinatalari:

	Geografik (WGS 84)	WGS 84 UTM 42N
<i>Uzunlik</i>	67° 31' 47" E	374733
<i>Kenglik</i>	40° 7' 38" N	4442916

Elektr uzatish liniyasining uzunligi 15 km bo'lib, Loyihani Saribozordagi mayjud milliy tarmoq podstansiyasi bilan bog'laydi.

Loyiha maydonining sxemasi/shakli EPC pudratchisi bilan yakunlanishi kerak bo'lgan operatsion talablarga bo'y sunadi va shuning uchun qurilishbosqichi boshlanishiga yaqin tasdiqlanadi.

Qurilish bosqichida 900 ga yaqin xodim eng qizg'in paytlarda maydonda ishlashi kutilmoqda. Operatsion ishchi kuchining hajmi yakuniy ekspluatatsiya va texnik xizmat ko'rsatish kontseptsiyasiga bog'liq bo'ladi; biroq, loyiada 25 ga yaqin ishchi ishga tushishi kutilmoqda.

Quyosh fotovoltaik (FV) elektr stantsiyasining asosiy komponentlari:

- To'g'ridan-to'g'ri oqim ishlab chiqaradigan FV modullari.
- FV modullari o'rnataladigan o'matish inshootlari.
- To'g'ridan-to'g'ri oqimni o'zgaruvchan tokka aylantiruvchi invertorlar va o'rta kuchlanishli (MV) transformatorlar.
- Elektr energiyasini MV dan HV ga aylantiradigan yuqori voltli podstansiya va transformator.
- Elektr energiyasini mayjud 220 kV havo liniyasiga tashish uchun havo liniyalari infratuzilmasi.
- Kommutator, topraklama va yoritishni himoya qilish kabi boshqa uskunalar.

Bunday ma'lumotlar Proponent tomonidan taqdim etilgan dastlabki ma'lumotlar va dizaynga asoslanadi.

Loyihaning kutilayotgan xizmat muddati taxminan 25 yilni tashkil etadi, shundan so'ng FV ishlab chiqaruvchi inshoot tugatiladi va uchastka avvalgier foydalanish (qishloq xo'jaligi) holatiga qayta tiklanadi.

Loyihaning to'liq tavsifi loyihaning ESIA da keltirilgan.

2.2 Jadval

Yozish vaqtida (2022-yil oktabr), yakuniy loyiha loyihasi hali tugallanmagan. Tegishli idolar tomonidan barcha zarur ruxsatnomalar va litsenziyalar berilganidan keyin qurilish ishlari boshlanadi. FV elektr stantsiyasining qurilishi taxminan 18 oy davom etadi. FV elektr stansiyasi 2024 yilning birinchichoragida tarmoqni yetkazib berishni boshlashdan oldin o'matishni ishga tushirish va sinovdan o'tkazish uchun yana bir yarim oy kerak bo'ladi.

2.3 Loyihaning ta'sir doirasi

Loyihaning kutilayotgan ekologik va ijtimoiy (E&S) ta'siri va ESH retseptorlarining mavjudligi asosida oldindan aniqlangan ta'sir doirasi (AoI) keng miyoqosda quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Loyiha jihozlarining mavjudligi va transport harakati natijasida atrof-muhit va ijtimoiy retseptorlarning (shu jumladan qo'shni jamoalarning) jismoniy buzilishi sodir bo'lishi mumkin bo'lgan bevosita Loyiha maydoni va yaqinlashib kelayotgan yo'llar; va

- Loyiha maydonini o'rabi turgan 5 km radiusgacha bo'lgan hudud (ekologik va ijtimoiy retseptorlarning mavjudligiga va chang/shovqin, vizual/landshaft o'zgarishlari, chaqnash, joylarga kirishga to'sqinlik qiladigan va bilvosita ijtimoiy-iqtisodiyta'sirlar nazariy jihatdan ta'sir qilishi mumkin.

3. Rol va mas'uliyat

Ushbu bo'lim Masdarni manfaatdor tomonlarni jalg qilish bo'yicha faoliyatni amalga oshirishda qo'llab-quvvatlash uchun tashkiliy tuzilmani taqdim etadi.

Taqdim etilgan rollar jismoniy shaxslarga emas, balki faoliyat va mas'uliyatlarga tegishli bo'lib, ular Masdarning mavjud xodimlari, yangi Masdar xodimlari yoki Masdarmaslahatchilari tomonidan to'ldirilishi mumkin.

Manfaatdor tomonlarning samarali ishtiroki Loyiha doirasida, Loyiha va hamkorlar va manfaatdor tomonlar bilan aniq aloqa va samarali muvofiqlashtirishni talab qiladi.

Manfaatdor tomonlarning ishtirokini boshqarishning asosiy ishtirokchilariga quyidagilar kirdi:

- Masdar Operations and Technology guruhining texnik ko'magida Masdar In-Country Loyiha jamoasi; va
- Loyiha maslahatchilari va pudratchilar.

Masdarning mamlakatdagi loyiha jamoasi loyihaning butun muddati davomida manfaatdor tomonlarning ishtiroki uchun javobgar bo'ladi. Loyihaning Atrof-muhit va ijtimoiy masalalar bo'yicha maslahatchisi rollarni oldindan kelishilgan taqsimotiga ko'ra, ESIA jarayonida ishtirok etish faoliyatida mamlakat ichidagi Loyiha guruhiyayordam beradi.

3-1-jadvalda Loyiha uchun manfaatdor tomonlarni jalg qilish jarayonini boshqarish uchun zarur bo'lgan asosiy rollar va mas'uliyatlar keltirilgan.

3-1-jadval: Manfaatdor tomonlarning asosiy ichki vazifalari va majburiyatlari

Mas'uliyat vazifikasi

Masdar	
Mamlakat ichida	Manfaatdor tomonlarni jalg qilish bo'yicha faoliyatni boshqaradigan aniq va aniq strategiya mavjudligini va strategiya va ushbu SEPni amalgaoshtirish
Loyiha	uchun xodimlar, resurslar va tizimlar mavjudligini ta'minlash. Vazifalar quyidagilarni o'z ichiga oladi:
Manfaatdor tomon	
Ishtirok etish (SE) menejeri	<ul style="list-style-type: none"> • Agar kerak bo'lsa, ushbu SEP muntazam ravishda yangilanib turishini ta'minlash; • Manfaatdor tomonlarning ishtiroki, shu jumladan shikoyatlar bo'yicha kundalik doimiy boshqaruvni rejalashtirish, amalga oshirish vao'tkazish; • Rasmiy va norasmiy manfaatdor tomonlarni jalg qilish faoliyatining yozuvlarini doimiy ravishda yuritish; • Tashkilot, moddiy-tehnikaviy ta'minot va manfaatdor tomonlar yig'ilishlarida qatnashish; • manfaatdor tomonlarga foydalanish mumkin bo'lganformatlarda tarqatish uchun axborotni tayyorlash; • Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi amalga oshirilishini ta'minlash.

Loyihaning ekologik va ijtimoiy masalalar bo'yicha maslahatchisi

ESIA Ijtimoiy Qo'reg'oshin (nuqtasigacha ishtirok etish)	
	<ul style="list-style-type: none"> • Masdarning mamlakatdagi loyiha manfaatdor tomonlarini jalg qilish (SE) menejeriga yordam ko'rsatish; • Masdarni tashkil etish, moddiy-tehnikaviy ta'minot va manfaatdor tomonlar yig'ilishlarida qatnashish bilan qo'llab-quvvatlash; • Manfaatdor tomonlarni jalg qilish faoliyatini hujjatlashtirish.
EIA/ ESIA ma'lumotlari)	

4. Normativ siyosat va asos

Loyiha uchun manfaatdor tomonlarning ishtiroki O'zbekiston milliy qonunchiligi talablariga, aloqa va hamkorlik bo'yicha Masdar korporativ siyosatiga vailoji bo'lsa, ilg'or xalqaro amaliyotga mos keladi.

Ushbu bo'linda manfaatdor tomonlarning ishtiroki bilan bog'liq qonuniy, tartibga soluvchi va kompaniya talablari batafsil bayon etilgan. Unda ushbu hujjatniishlab chiqishda ma'lumot bergen manfaatdor tomonlarni jalg qilish bo'yicha ilg'or xalqaro amaliyot standartlari ko'rsatilgan.

4.1 Milliy EIA maslahati talablari

O'zbekistonning milliy qonunchiligidagi aholi Loyiha haqida xabardor bo'lishi va taqdim etilgan ma'lumotlarga izoh berish imkoniyatiga ega bo'lishi kerakligi ta'kidlangan.

Operator ko'rigan chora-tadbirlar to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Tabiatni muhofaza qilish davlat qo'mitasi (TMDQ) va O'zbekistonning tegishli davlat hokimiyati organlariga hisobot beradi. Atrof-muhitga ta'sirni baholash (ATB) hujjatlarining mazmuni, ishlab chiqish tartibi va ekspertizasiga qo'yiladigan talablar O'zbekiston Respublikasining quyidagi qonun hujjatlari bilan tartibga solinadi:

- O'zbekiston Respublikasining 09.12.1992 yildagi 754-XII-son «Atrof-muhitni muhofaza qilish to'g'risida»gi Qonuni.
- O'zbekiston Respublikasining 25.05.2000 yildagi 73-II-son «Atrof-muhitga ta'sir auditni to'g'risida»gi Qonuni.
- O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 31.12.2001 yildagi 491-son qarori bilan tasdiqlangan «O'zbekiston Respublikasida davlat ekologikekspertizasi to'g'risida»gi Nizom.

Ushbu talablarga muvofiq loyihalashtirilgan ob'ektlar uchun quyidagi bosqichlardan iborat EIA hujjatlari ishlab chiqilmoqda:

- DEIA - Atrof-muhitga ta'sirni baholash loyihasi, u rejalahshtirilgan yoki kutilayotgan kontseptsiya bosqichida ishlab chiqiladi. loyihani moliyalashtirish boshlanishigacha bo'lgan iqtisodiy yoki boshqa faoliyat (EIAning 1 bosqichi);
- EIA - Atrof-muhitga ta'sirni baholash, agar DEIA Davlat atrof-muhitni muhofaza qilish natijalarini asosida ishlab chiqilishi kerak. Ekspertiza (SEE), qo'shimcha tadqiqotlar, joylarda tekshiruvlar, maxsus tahlillar, simulyatsiya tajribalari va asosli ekologik harakatlarni ishlab chiqish zarurligi aniqlandi (EIAning 2 bosqichi). ATTBni ishlab chiqish zaruriyati O'zbekiston Respublikasi Tabiatni muhofaza qilish davlat qo'mitasi tomonidan DETB davlat ekologik ekspertizasining natijalariga ko'ra belgilanadi.
- EEA - Ekologik ta'sirni baholash, loyiha foydalanishga topshirilgunga qadar ishlab chiqiladi va loyihalashtirilgan ob'ektlar uchun EIA protsedurasining yakuniybosqichi bo'lishi kerak (ATMning 3 bosqichi). (Bu standartlar va tajriba qonun hujjatlariga zid emasligini hisobga olgan holda) xavfsizlik va EP bo'yicha. Operator ISO 14001 va OHSAS 18001 sertifikatiga ega.
- Loyihani ishlab chiquvchisi atrof-muhitning umumiyo muvozanating har qanday mumkin bo'lgan buzilishlarini minimallashtirish uchun ushbu qonunlar va standartlarga muvofiq barcha oqilona choralarini ko'radi, shu jumladan, lekin ular bilan cheklanmagan holda, er yuzasi, er osti boyliklari, havo, ko'llar, daryolar, o'simlik va hayvonot dunyosi, ekinlar va ekinlar. boshqa tabiiy resurslar. Harakatlar ketma-ketligi quyidagi tartibda aniqlanadi: hayotni himoyaqilish, EP va mulkni himoya qilish.

4.2 Jamoatchilik eshituvlari

Ommaviy muhokamalar atrof-muhit va inson salomatligiga jiddiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan taklif etilayotgan iqtisodiy faoliyatning ATT (va zarur hollarda, dastlabki EIA) natijalarini qamrab oladi.

Atrof-muhit va inson salomatligiga bevosita ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan loyihalar va atrof-muhitni muhofaza qilish bo'yicha chora-tadbirlar rejalarini ishlab chiqish bo'yicha jamoatchilik muhokamalari o'tkazilishi kutilmoqda. Ommaviy eshituvlari ishtirokchilarga ommaviy axborotni o'z ichiga olgan masala bo'yicha hujjatlimateriallar asosida o'z fikrlarini bildirishda teng huquqlar beradi. Jamoatchilik muhokamasi ishtirokchilariga quyidagilar kiradi:

- Jamiyatning manfaatdor vakillari.
- Jamoat va nodavlat tashkilotlari va birlashmalari.
- Mahalliy ijro etuvchi va vakillik organlari, tegishli qarorlar qabul qilishga vakolatli davlat organlari.

* Ommaviy axborot vositalari.

Agar mavjud bo'lsa, Loyihani ishlab chiquvchi mahalliy hokimiyatga jamoatchilik muhokamalarini o'tkazishda yordam berishi kerak. Loyihani ishlab chiquvchi mahalliy ijro hokimiyati organlari bilan jamoatchilik muhokamalarini o'tkazish sanasi va joyi bo'yicha o'zaro hamkorlik qilishi kerak. Ommaviy e'lon jamoatchilikmuhokamasi o'tkaziladigan sanadan 20 kun oldin e'lon qilinishi kerak. E'londa, shuningdek, jamoatchilik muhokamasi tadbiri oldidan jamoatchilik vakillari EIA hujjatlarni ko'rib chiqishi mumkin bo'lgan idoralarning aloqa ma'lumotlarini ko'rsatishi kerak.

Jamoatchilik eshituvlari ishtirok etayotgan jamoatchilik vakillarining sonidan qat'iy nazar o'tkaziladi. Eshshit jarayonida har qanday ishtirokchi o'z fikrini bildirish va ma'ruzachilarga savollar berish huquqiga ega bo'ladi. Jamoatchilik muhokamasi natijalarini daqiqalarda rasmiylashtiriladi. Loyihani ishlab chiquvchi va EIA bo'yicha maslahatchilar natijalarni ko'rib chiqadilar va jamoatchilik fikrini o'z ichiga olish uchun Loyiha hujjatlarini takomillashtirishga qaror qilishlari mumkin. Loyihani ishlab chiquvchisi loyiha ishlab chiqaruvchisi va tegishli atrof-muhitni muhofaza qilish organi o'rtasida kelishilgan holda jamoatchilik muhokamalarini moliyalashtirish, texnik va axborot bilan ta'minlash uchun javobgar bo'ladi.

4.3 Xalqaro standartlar

IFC Faoliyat standartlari (PS) loyihaning butun hayoti davomida manfaatdor tomonlarni jalg qilish talablarini belgilaydi va loyihani ishlab chiqishning muayyan bosqichlarida, jumladan ESHIA jarayonining asosiy bosqichlarida, masalan, ESIA miqyosini aniqlash, ESIA loyihasini tayyorlash va operatsiyalarning boshlanishi.

IFC PS 1 "Atrof-muhit va ijtimoiy xavflar va ta'sirlarni baholash va boshqarish (2012)" manfaatdor tomonlarning ishtiroki va EIA jarayoniga, xususan "Ta'sirlangan jamoalar"ga nisbatan talablarni belgilaydi. Qo'shimcha yo'l-yo'riqlar IFCning "Yaxshi amaliyot bo'yicha qo'llanma: Samarali jamoatchilik maslahati orqali biznesni yaxshilash (1998)" va "Manfaatdor tomonlarning ishtiroki: Rivojlanayotgan bozorlarda biznes yurituvchi kompaniyalar uchun yaxshi amaliyot qo'llanmasi (2007)" hujjatlarida mavjud.

IFC Faoliyat standarti 1 majburiyat talablarining qisqacha tavsifi 4-1-jadvalda keltirilgan. Ular Loyiha tomonidan GIIP standarti sifatida qo'llaniladi.

4-1-jadval: XMKnning 1-standartida ko'rsatilgan manfaatdor tomonlarning ishtiroki talabları

Muammolar	Asosiy talablar ¹
Manfaatdor tomonlarni tahlil qilish va rejalshtirish	<p>Loyihaga ta'sir ko'rsatadigan manfaatdor tomonlarni, jumladan, zaif guruhlarni aniqlash¹</p> <ul style="list-style-type: none"> • Manfaatdor tomonlarni jalg qilish rejasini ishlab chiqish va amalga oshirish
Axborotni oshkor qilish	<ul style="list-style-type: none"> • Manfaatdor tomonlarga quyidagilar bo'yicha ma'lumotlarga kirishni ta'minlash: <ul style="list-style-type: none"> - Loyihaning maqsadi, mohiyati va ko'lami - Taklif etilayotgan Loyiha faoliyatining davomiyligi - Har qanday xavflar, mumkin bo'lган ta'sirlar va kamaytirish choralar - Taklif etilayotgan manfaatdor tomonlarni jalg qilish jarayoni <p>Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi</p>
Konsultatsiya	<ul style="list-style-type: none"> • Konsultatsiya loyihaning potentsial ta'siri darajasiga mos keladi va: <ul style="list-style-type: none"> - Erta boshlang va Loyihaning butun hayoti davomida davom eting - Axborotni oldindan oshkor qilish va tarqatishga asoslanishi - To'g'ridan-to'g'ri ta'sirlanganlarga e'tibor qarating - Tashqi aralashuv va tashqi manipulyatsiyalardan xoli bo'ling - mazmunli ishtirok etishni ta'minlash <p>Hujjatlangan bo'ling</p>
Tashqi aloqalar	<ul style="list-style-type: none"> • Quyidagilar uchun tashqi aloqalar tartibini amalga oshirish va saqlash: <ul style="list-style-type: none"> - Muloqotni ro'yxatga oladi - Ko'tarilgan muammolarni ko'rib chiqadi va baholaydi - Javoblarni kuzatib boradi va hujjatlashtiradi - Boshqaruv dasturini sozlaydi
Shikoyat mexanizmi	<ul style="list-style-type: none"> • Zarar ko'rganlarni qabul qilish va yechishga yordam berish uchun Shikoyatlarni ko'rish mexanizmini yaratish <p>Loyiha bo'yicha jamoalarning tashvishlari va shikoyatlari.</p> • Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi: <ul style="list-style-type: none"> - Xavotirlarni tezda hat qifting - Shaffof va madaniyatga mos maslahatlashuv jarayonidan foydalaning
Ta'sir qilingan jamoalarga doimiy hisobot berish	<ul style="list-style-type: none"> • Jamiyatlar tomonidan ko'tarilgan muammolar yoki shikoyatlar bo'yicha davriy yangilanishlarni taqdim etish <ul style="list-style-type: none"> • Boshqaruv dasturining har qanday yangilanishlari haqida xabar berish • Jamiyatga tashvishlarga mutanosib bo'lgan tez-tez hisobot berish.

ta'sirlangan jamoalar, lekin yiliga kamida.

Manba: IFC ishslash standartlari, 2012 yil

Osiyo taraqqiyot banki (OTB) Loyihaning asosiy qarz beruvchisi hisoblanadi. Xalqaro ilg'or amaliyot bo'yicha ko'rsatmalarga rioya qilish maqsadida OTBning Himoyalash siyosati bayonoti loyihami ishlab chiqish va amalga oshirishda qo'llaniladi. Bu IFC siyosatiga mos keladi va OTBning avvalgi siyosatlari va atrof-muhit, majburiy ko'chirish va mahalliy xalqlar bo'yicha himoya talablarini birlashtiradi. OTBning himoya siyosati salbiy ekologik va ijtimoiy ta'sirlarning oldini olish, minimallashtirish yoki yumshatish uchun mo'ljalangan.

¹ Zaif manfaatdor tomonlar, avvaldan mavjud noqulay maqom tufayli Loyihadan boshqacha yoki nomutanosib ravishda ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lganyoki vaziyat ularga erishish qiyinligini anglatishi mumkin bo'lgan va/yoki maslahatlashuv va ma'lumotni oshkor qilish faoliyatida turli xil choralarini talab qiladigan shaxslar sifatida belgilanadi. samarali ishtirok etish.

Yevropa Tiklanish va Taraqqiyot Banki (YTTB) Loyihaning yana bir kreditoridir va o‘zining Ekologik va ijtimoiy siyosatida (2019) uning ta’sirini yumshatish bo‘yicha talablari va unga hamroh bo‘lgan Ishlash talabi (PR) 10 ni belgilab berdi. Shu sababli Loyihaning maqsadi: ushbu siyosat talablariga muvofiq bo‘lishi kerak. PR10 konsalting jarayoni uchun maxsus talablar quyidagilarni o‘z ichiga oladi:

- YeTTB tomonidan moliyalashtiriladigan barcha loyihalar YTTB Ekologik va ijtimoiy siyosati talablariga javob beradigan tarzda tuzilishi kerak. (2019) u loyihalar bajarishi kerak bo‘lgan ekologik va ijtimoiy barqarorlikning asosiy sohalari uchun o’nta Ishlash talablarini (PR) o‘z ichiga oladi, shu jumladan Axborotni oshkor qilish va manfaatdor tomonlarni jalg qilish bo‘yicha PR10.
  - Bundan tashqari, YeTTBning Mustaqil Loyiha Mas’uliyati Mexanizmi (IPAM) mustaqil so‘nggi chora sifatida loyihadan ta’sirlangan odamlar va fuqarolik jamiyatini tashkilotlari tomonidan loyiha manfaatdor tomonlari o’rtasida YeTTB tomonidan moliyalashtirilgan loyihalar haqida ko’tarilgan ijtimoiy, atrof-muhit va jamoatchilikni oshkor qilish masalalarini hal qilishga ko’maklashishga qaratilgan. yoki Bank o‘zining ESP va Axborotdan foydalanish siyosatining Loyihaga xos qoidalariga rioxasi qilganligini aniqlash; va agar mavjud bolsa, ushbu siyosatlarga rioxasi qilmaslik holatlarini bartaraf etish, shu bilan birga kelajakda Bank tomonidan rioxasi qilmaslikning oldini olish.
  - YeTTBning ESPda manfaatdor tomonlarning ishtiroti quyidagi elementlarni o‘z ichiga olgan doimiy jarayon sifatida belgilanadi:
    - i. Manfaatdor tomonlarni aniqlash va tahlil qilish;
    - ii. Manfaatdor tomonlar ishtirotini rejalashtirish;
    - iii. Axborotni oshkor qilish;
    - iv. Mijozning qaror qabul qilish jarayoniga ta’sir etuvchi tomonlarning ularga ta’sir qiladigan masalalar bo‘yicha fikrlarini kiritishiga olib keladigan mazmunli maslahatlashuv va ishtirot etish;
    - v. Shikoyatni ko‘rib chiqishning samarali tartibi yoki mexanizmi va
    - vi. Tegishli manfaatdor tomonlarga doimiy hisobot berish.
  - Manfaatdor tomonlarni jalg qilish jarayoni loyihami rejalashtirishning eng dastlabki bosqichida boshlanishi va butun loyiha muddati davomida davom etishi kerak.
  - Maslahatlashuv jarayonining mazmunli va samarali bo‘lishini ta’minlash uchun manfaatdor tomonlarni jalg qilish jarayonining muhim elementi barcha manfaatdor tomonlarni sinchkovlik bilan aniqlash va ularning tashvishlari, umidlari va afzalliklarini tekshirish hisoblanadi. Zaif manfaatdor tomonlarni aniqlashga alohida e’tibor qaratish lozim. Ushbu manfaatdor tomonlar guruhlari bilan hamkorlikni rejalashtirish va alohida ehtiyyotkorlik bilan boshqarish kerak.
- Bundan tashqari, YeTTB loyihami ishlab chiquvchidan manfaatdor tomonlarning shikoyatlarini tez va o‘z vaqtida qabul qilish, ko‘rib chiqish va samarali hal etilishini ta’minlovchi samarali shikoyat mexanizmini yaratishi va qo‘llab-quvvatlashini talab qiladi. Loyiha Yevropa investitsiyalari talablariga ham javob berishi kerak. Loyihaning yana bir asosiy kreditori bo‘lgan Bank (EIB). EIB Ekologik va Ijtimoiy Standartlar 2022 hujjatining bir qismi sifatida 2-Standart - Manfaatdor tomonlarning ishtiroti hujjatiga ega, shuning uchun loyiha ushbu standart talablariga javob berishi kerak. Ushbu hujjatning yana bir asosiy standarti Majburiy ko‘chirish to‘g’risidagi 6-standartdir. Erni sotib olish va majburiy ko‘chirish jarayonining bir qismi sifatida standart manfaatdor tomonlarni jalg qilish va ushbu jarayonning bir qismi sifatida oshkor qilish uchun alohida talablarni belgilaydi. Bunga quyidagilar kiradi:
- Tashkilotchi ko‘chirishni rejalashtirish, amalgal oshirish, monitoring qilish va baholash davomida barcha LQQni muntazam ravishda aniqlashi va ular bilan shaffof tarzda ishtirot etishi kerak.
  - Tashkilotchi ko‘chirish imkoniyatlari va huquqlari to‘g’risida ATQni xabardor qilishi va barcha tegishli ma'lumotlarni mahalliy tilda taqdim etilgan o‘z vaqtida, ochiq tarzda oshkor qilishi kerak. Shuningdek, savodsizlik holatlarida yoki ta’lim yoshi, jinsi yoki iqtisodiy holatiga qarab farq qiladigan holatlarda alohida e’tibor berilishi kerak.
  - Ko‘chirish jarayonidan nomutanosib ta’sir ko‘rsatadigan zaif guruhsalar va har qanday guruhlarga promouter tomonidan alohida e’tibor berilishi va mahalliy xalqlarga nisbatan maxsus qoidalar qo’llanishi kerak.

5. Manfaatdor tomonlarni aniqlash va tahlil qilish

5.1 Manfaatdor tomonlarni aniqlash

Xalqaro standartlarga (4.3-bo'lim) va Masdar korporativ standartlariga muvofiq, ushu SEP tegishli manfaatdor tomonlar aniqlanganligini va maslahatlashuvinita'minlashi kerak.

Manfaatdor tomonlarni identifikasiyalash mavjud birlamchi va ikkilamchi ma'lumotlar, mavjud Loyiha hujjatlarini ko'rib chiqish, Loyiha maslahatchilariningma'lumotlari, shuningdek, saytga tashriflar natijalari bo'yicha ma'lumot olish asosida amalga oshiriladi.

Manfaatdor tomonlar ro'yxati Loyihaning amal qilish muddati davomida doimiy ravigda yangilanadi.

5-1-jadval: Identifikasiya va tahlildan keyingi asosiy potensial manfaatdor tomonlarning qisqacha mazmuni

Manfaatdor tomonlar guruhi	Manfaatdor tomonlar	Loyihaga qiziqish/aloqa
Institusional asosda	<ul style="list-style-type: none"> Jizzax viloyati hokimining o'rinosari • Bosh boshqarma boshlig'i • G'allaorol tumani hokimining o'rinosari investitsiyalar, innovatsiyalar, xususiyashtirilgan korxonalarini, erkin iqtisodiy va kichik sanoat zonalarini qo'llab-quvvatlash hamda turizmni rivojlantirish • G'allaorol bosh muhandisi, kadastr xodimlari tuman Davlat qo'mitasi bosh inspeksiysi Jizzax viloyati tabiatni muhofaza qilish Ekologiya markazi bosh mutaxassis Ekspertiza tuman melioratsiya bo'limi boshlig'i • investitsiyalar bo'limi boshlig'i G'allaorol hokimligi	<ul style="list-style-type: none"> Hukumatning har bir vakolati doirasidagi Loyiha faoliyatiga rozilik berish va yordam berish (er masalalari, suvdan foydalanish, energiya, investitsiyalarni qo'llab-quvvatlash va h.k.) Loyihani amalga oshirish sohasi bo'yicha turli boshlang'ich ma'lumotlarni taqdim etishda ko'mak berish (qishloq tumanlari darajasidan boshlab), respublika darajasida • boshqalar bilan o'zaro hamkorlikda potensial yordam hokimiyat organlari va mahalliy aholi/tashkilotlar
Manfaatdor tomonlar (mintaqaviy - Jizzax)	<ul style="list-style-type: none"> G'allaorol tumani Madaniy meros bo'limi boshlig'i Ko'kbuloq mahalla qo'mitasi raisi (Chayonli, Qarobchi, Sayfin, Qiziltut qishloqlari)	<ul style="list-style-type: none"> Ta'sirga uchragan odamlarni, shu jumladan norasmiy fermerlarva chovdorlarni aniqlashda yordam berish • Zaif odamlar va guruhlarni aniqlash • Loyiha hududidagi yerdan foydalanish turlari • Joriy jamoa boshqaruv tuzilmalari va yaylov faoliyat.
Mahalliy jamoalar	<ul style="list-style-type: none"> Chayonli, Qarobchi, Sayfin, Qiziltut qishloqlari	<ul style="list-style-type: none"> Loyihaning mumkin bo'lgan ta'siri (chang, shovqin, porlash, vizual, suv va erdan foydalanish bilan bog'liq, kommunal infratuzilmaga yuk) • Potensial imkoniyatlar (bandlik, jamiyatni rivojlantirish)
Loyihaga ta'sir qiluvchi tomonlar	<ul style="list-style-type: none"> Fermerlar va er olishdan bevosita zarar ko'rgan boshqa shaxslar.	<ul style="list-style-type: none"> Loyihaning mumkin bo'lgan ta'siri (chang, shovqin, porlash, vizual, suv va erdan foydalanish bilan bog'liq, kommunal infratuzilmaga yuk) • Potensial imkoniyatlar (bandlik, jamiyatni rivojlantirish)
Zaif guruhlar	<ul style="list-style-type: none"> Ikkala ota-onasini ham yo'qotgan yosh oilalar (ota-onasi 30 yoshdan kichik bo'lganlar) Nogiron ota-onasi yoki bolalari bo'lgan oilalar Beva ayol To'liq ota-ona oilasi • yolg'iz nafaqaxo'r • keksa kishi (65 yoshdan oshgan) oiladagi ayollar yuridik huquqibol'magan dehqonchilik bilan shug'ullanayotgan yoki yerga sarmoya kiritayotgan har qanday shaxs sog'lig'iymon odamlar kamsituvchi shaxslar uy xo'jaliklari qashshoqlik chegarasida Moliyaviy qiyinchilikka uchragan uuxxo'jaliklari Giyohvandlik yoki spirtili ichimliklarga qaram bo'lgan a'zosi bo'lgan uy xo'jaliklari	<ul style="list-style-type: none"> Zaif maqom tufayli yomonroq bo'lishi mumkin bo'lgan loyihaning ertsib olishdan yuzaga kelishi mumkin bo'lgan potensial ta'siri Potensial imkoniyatlar (bandlik, jamiyatni rivojlantirish)

Manfaatdor tomonlar guruhi	Manfaatdor tomonlar	Loyihaga oziqish/aloqa
dan mutaxassis Xotin-qizlar qo'mitasi	• Rahbarning xotin-qizlar va oila masalalari bo'yicha o'rinnbosari.	• Ular ayollarni integratsiya qilish dasturiga ega, shu jumladan, lekin ular bilan cheklanmagan zaif toifalar (masalan, oiladagi zo'ravonlik va boshqalar), mehnat bozorida. Ular bo'lajak konsessioneriga ayollarni loyihiba jalg qilishda yordam berishni taklif qilishdi.
Mahalliy er foydalanuvchilar (loyiha saytidan o'tishda qatnashgan va boshqalar)	• Chorvachilar	• Ko'p ishlatalidigan yaylovlar va mayjud yo'llarga kirish buzilganligi sababli potentsial ta'sir ko'rsatishi mumkin
OAV	• Tasdiqlash uchun	• Potentsial aloqa kanallari/vositalari Loyiha ma'lumotlarini oshkor qilish
Tadqiqot/ta'lim Tashkilotlar	• Tasdiqlash uchun	• Suv resurslarini boshqarish sohasidagi tadqiqotlar; atrof-muhit va qurilish, ushbu masalalar bo'yicha dastlabki ma'lumotlarni taqdim etishda potentsial yordam • Bitiruvchilar loyihibada ishga joylashish uchun potentsial qiziqish bildirishi mumkin
Yer boshqaruvi organlari	• hokimlikning yaylovlarni belgilash bo'limi	• Erni boshqarish uchun javobgarlik. • Mumkin bo'lgan ta'sirlar haqida xabar berish va baholash, shu jumladan communal ob'ektlar va loyiha qurilish zonalari atrofidagi jamoat infratuzilmasiga tasodifiy zarar.

5.2 Manfaatdor tomonlar tahlili

Potentsial manfaatdor tomonlarni aniqlash bilan bir qatorda, loyiha manfaatdor tomonlariga berilishi kerak bo'lган jalg ustuvorligi darajasini ham aniqlash kerak. Manfaatdor tomonlarning ustuvorligi har bir manfaatdor tomonning Loyihaga ta'siri va ta'sirini tushunish orqali aniqlanishi mumkin. Bu "manfaatdor tomonlarni xaritalash" deb ataladi, uning jarayoni quyida tavsiflanadi.

5.3 Manfaatdor tomonlar ta'sirini baholash

Manfaatdor tomonlarning ta'siri loyihaning manfaatdor tomonlarning manfaatlariiga ta'sir qilish darajasi sifatida aniqlanadi. Ushbu ta'sirlar ijobjiy yoki salbiy bo'lishi mumkin va ularning holatini yaxshilash yoki yomonlashishiga olib keladi. Ushbu mashqning maqsadlari uchun barcha manfaatdor tomonlar manfaatdor tomonlarni xaritalash jarayonini xabardor qilishda yordam berish uchun ta'sir ahamiyatining uchta toifasidan biriga ajratiladi: yuqori, o'rta va past. Ushbu atamalar quyidagicha tariflanadi:

- **Yuqori ta'sir** - Loyiha manfaatdor tomonlarning manfaatlariiga sezilarli foydali yoki salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. The ta'sir odatda ta'sir ko'rsatadigan odamlar soni ko'p bo'lsa (masalan, 50 dan ortiq), ta'sirning davomiyligi uzoq muddatli (bir yildan ortiq vaqt davomida seziladi), katta hududga (ya'nı mintaqaviy, xalqaro va transchegaraviy) va/yoki manfaatdor tomonlar ta'siriga juda sezgir.
- **O'rtacha ta'sir** – Loyiha manfaatdor tomonlarning manfaatlariiga o'rtacha darajada foydali yoki salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Ta'sir o'rtacha debhisoblanadi, agar odamlar oz sonli ta'sir ko'rsatsa (masalan, 10 dan ortiq, 50 dan kam), ta'sir davomiyligi o'rta muddatli (bir necha oy davomida seziladi), mintaqaviy ta'sir ko'rsatadi. miqyosda va/yoki ta'sirlangan manfaatdor tomonlar ta'sirlarga o'rtacha darajada sezgir.
- **Kam ta'sir** - Loyiha manfaatdor tomonlarning manfaatlariiga ozgina foydali yoki salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Ta'sir ko'rsatadigan odamlar soni nisbatankichik bo'lsa (masalan, 10 dan kam), ta'sir vaqtinchalik, qisqa muddatli (bir necha kundan va 2-3 oygacha) bo'lsa yoki to'liq yumshatilsa, ta'sir ko'lami kichik bo'ladi. mahalliy yoki joyida va/yoki manfaatdor tomonlar ta'siriga sezgir emas.

5.4 Manfaatdor tomonlar ta'sirini baholash

Manfaatdor tomonlarni xaritalash kontekstidagi ta'sir manfaatdor tomon yoki manfaatdor tomonlar guruhi loyihalash va ruxsat berish qarorlari kabiasosiy jihatlarga ta'sir qilish orqali Loyihaga (jumladan, Masdarining obro'siga) ta'sir o'tkazish darajasini bildiradi.

Ta'sir rasmiy yoki norasmiy bo'lishi mumkin, masalan, siyosatchi bilan shaxsiy aloqa orqali norasmiy ta'sir yoki hukumatning roziligi va qarorlari orqalirasmay ta'sir.

Barcha manfaatdor tomonlar manfaatdor tomonlarni xaritalash jarayonini xabardor qilish uchun uchta ta'sir toifasidan biriga tayinlanadi: yuqori, o'rta vapast. Turkumlash ta'sir bilan bog'liq uchta asosiy elementni tahlil qilishga asoslangan: kuch, imkoniyatlar va qonuniylik.

Bu toifalar tabiatan sub'ektivdir. Biroq, ushbu tahlil orqali ta'sirning quyidagi keng ta'riflari va toifalarini aniqlash mumkin:

- **Yuqori ta'sir** - manfaatdor tomonlar yoki manfaatdor tomonlar guruhi Loyihani to'xtatish yoki Masdarining obro'siga sezilarli ta'sir ko'rsatish imkoniyatiga ega bo'lsa, kuchli fuqarolik jamiyat guruhlari va Loyiha bilan bog'liq qarorlarni qabul qilishga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan shaxslarkabi yuqori ta'siriga ega hisoblanadi.

- **O'rtacha ta'sir** – manfaatdor tomonlar yoki manfaatdor tomonlar guruhi Loyihaga yoki Masdarning obro'si, masalan, lobbi guruhi, kichik uyushmalar, milliy va xalqaro NNTlar.
- **Kam ta'sir** - manfaatdor tomonlar yoki manfaatdor tomonlar guruhi izolyatsiya qilingan va Loyiha yoki Masdarning obro'siga ta'sir qilish imkoniyati cheklangan. Masalan, keksalar, bolalar, ijtimoiy himoyaga muhtoj va nochor a'zolar kabi Loyihaga ta'sir ko'rsatish uchun institutsional qonuniylik yoki ijtimoiy salohiyatga ega bo'lmanan manfaatdor tomonlar. Jug'rofiy jihatdan uzoqda joylashgan alohidajamoalar past ta'sirga ega deb hisoblanadi, ammo ijtimoiy media yoki uyushmalar orqali bog'langan ushbu jamoalarning bir guruhi mo'tadil ta'sirga ega deb hisoblanishi mumkin.

5.5

Ishtirok etish darajalari

Ma'lumotni asosiy oshkor qilishdan tortib, davomiy, chuqur ishtirok etish va muhokamaga qadar (1-darajadan 5-darajagacha tasniflangan)ishtirok etishning besh darjasini mavjud. Belgilangan hamkorlikning har bir darjasini individual manfaatdor tomonlarning tegishli ishtirok ehtiyojlarini qondirishga yordam beradi. Har bir majburiyat darajasining tavsifi quyida keltirilgan:

- **Axborotni oshkor qilish (5-darajali)** - Ushbu toifadagi manfaatdor tomonlar odatda qayta aloqa mexanizmlarini taqdim etishlarishart emas va loyiha qarorlarini qabul qilishda ishtirok etishlari dargumon. Ushbu manfaatdor tomonlarga loyiha haqida asosiy ma'lumot berish va ulardagи har qanday tashvishlarning kuchayishiga yo'l qo'ymaslik uchun ma'lumotlar taqdim etiladi.
- **Sharh berish imkoniyati (4-daraja)** - Bu toifadagi manfaatdor tomonlar odatda loyihamdan past va o'rta darajada ta'sir ko'rsatadi va loyiha qilish ta'sir qilidi. Qaror qabul qilishda alohida kuchga ega bo'lsa-da, ushbu toifadagi jamoaviy fikr juda ta'sirli bo'lishi mumkin vashuning uchun bu fikrni hisobga olish muhimdir.
- **Axborotlangan ishtirok (3-darajali)** - bu toifadagi manfaatdor tomonlar odatda past darajadagi ta'sirga ega, ammo yuqori darajada ta'sir qilish qobiliyati darjasini, loyiha. Bunday manfaatdor tomonlar loyihalarni ishlab chiqish haqida xabardor bo'lishi kerak, chunkiular loyiha natijalariga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin.
- **Yo'naltirilgan ishtirok (2-bosqich)** - bu toifadagi manfaatdor tomonlar loyihamdan o'rtacha darajada ta'sir ko'rsatishi mumkin, deb e'tirofetiladi. Shunday qilib, ular odatda batafsil ma'lumot va o'zlarini qiziqqan loyihaning o'ziga xos jihatlari bo'yicha javob berish imkoniyatibilan ta'minlanadi.
- **Chuqur ishtirok etish (1-darajali)** - Ushbu toifadagi manfaatdor tomonlar bilan maslahatlashuv loyihamdan yuqori darajada ta'sirlanishi mumkin bo'lganyoki loyiha muvaffaqiyati va faoliyat yuritish uchun "ijtimoiy litsenziya" olish nuqtai nazaridan muhim deb hisoblanganlar uchun mo'ljallangan. Ushbu guruh bilan manfaatdor tomonlarning ishtiroki odatda loyihaning rivojlanishi davomida batafsil va davom etadi.

6. Manfaatdor tomonlarni jalg qilish dasturi

ESIA va LRP tadqiqoti davomida AECOM doimiy ravishda manfaatdor tomonlarni jalg qilish dasturini amalga oshirmoqda. Dastur manfaatdor tomonlarni jalg qilish bo'yicha bir nechta tadbirlarni o'z ichiga oladi, ular quyidagilarga qaratilgan:

- Manfaatdor tomonlar o'tasidagi munosabatlarni o'mating va saqlang.
- Mahalliy ekologik va ijtimoiy muammolar haqida ma'lumot to'plang.
- Loyiha ma'lumotlarini oshkor etishda davom eting (shu jumladan kirish cheklovlari, ishga joylashish va xarid qilish imkoniyatlari, jamiyat salomatligi va xavfsizligi masalalari).
- Manfaatdor tomonlar ishtirokini kuzatib boring va baholang.
- Manfaatdor tomonlarga fikr bildirish imkoniyatini bering.
- Shikoyatlarni boshqarish.

Ushbu bo'limda manfaatdor tomonlarni jalg qilish dasturining qisqacha mazmuni, ya'ni ikki qismdan iborat: oldingi jalg qilish tadbirlari va keljakdagi jalg qilish faoliyati.

Manfaatdor tomonlarni jalg qilish dasturining tafsilotlari, shuningdek, tegishli me'yoriy-huquqiy baza, manfaatdor tomonlarni aniqlash va tahlil qilish jarayoni va Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi (GM) tafsilotlari bu erda hujjatlashtiriladi. SEP (va jalg qilishdasturi) "jonli" hujjat bo'lib, u Loyihaning rivojlanishi bilan yangilanadi.

Manfaatdor tomonlarni jalg qilish jarayonida aniqlangan muammolar ta'sirlarni baholashda qayd etilgan va kerak bo'lganda tegishliy umshatish choralar ishlab chiqilgan.

6.1 Oldingi jalg qilish faoliyati

6.1.1 Qamrovni aniqlash bosqichi

TYPSA 2020-yil sentabr oyida joriy loyiha uchun Ekologik va ijtimoiy qamrovni o'rganishni o'tkazdi va shu sababli manfaatdor tomonlarning dastlabki ishtirokini o'tkazdi.

6.1.1.1 Usullar

Manfaatdor tomonlar bilan videokonferentsiya orqali yoki saytga tashriflar davomida yuzma-yuz maslahatlar o'tkazildi. Videokonferentsiya orqali maslahatlashgan manfaatdor tomonlar, asosan, kompyuter va internetdan ishonchli foydalanish imkoniyatiga ega bo'lgan institutsional manfaatdor tomonlar bo'lib, shu tarzda osonlik bilan ishtirok etishlari mumkin edi. Barcha manfaatdor tomonlar 2020-yil 9-sentabrdan bo'lib o'tgan bittayig'ilishda ishtirok etishdi. Ishtirok etgan manfaatdor tomonlarga quyidagi muassasalar vakillari kirdi:

- Energetika vazirligi
- Energetika vazirligi - Qayta tiklanadigan resurslarni rivojlantirish boshqarmasi
- G'allaorol tumani hokimining investitsiyalar bo'yicha o'rinnbosari
- G'allaorol tumani - suv xo'jaligi boshqarmasi boshlig'i
- G'allaorol tumani - kadastr bo'limi boshlig'i
- G'allaorol tumani – Atrof-muhitni muhofaza qilish qo'mitasi
- Qiziltut mahallasi raisi
- Sayfin ota mahallasi raisi
- Qoraqchi mahallasi raisi
- "Choyli mahalla" MFY raisi

Boshqa manfaatdor tomonlar 2020-yil 28-sentabrdan bo'lib o'tgan hududga tashrif davomida yuzma-yuz muloqot qilishdi. Bu manfaatdor tomonlarning ba'zilari hamjamiyat darajasida bo'lgan va shuning uchun masofaviy ishtirok etish usullarida (masalan, videokonferensaloqa) ishtirok etish uchun zarur resurslarga ega bo'limgan bo'lishi mumkin. Boshqalar esa loyiha saytini hamda u taqdirm etayotgan ekologik va ijtimoiy imkoniyatlar va cheklovlarni aniq tushunishga yordam berish uchun saytga tashrif buyurishda ishtirok etgan institutsional manfaatdor tomonlar edi. Saytga tashrif davomida yuzma-yuz muloqot qilgan manfaatdor tomonlarga quyidagilar kiradi:

- G'allaorol tuman atrof-muhitni muhofaza qilish qo'mitasi vakili
- G'allaorol tumani kadastr bo'limi yer tuzuvchisi
- Qiziltut, Sayfin ota, Qoraqchi va Choyli mahallalari oqsoqollari (qishloq oqsoqollari)

- Ko'klik QFY kotibi, jumladan Chayli va Qoraqchi mahallalari
- Mahalliy cho'ponlar

6.1.1.2 Natijalar Ushbu

hamkorlik faoliyati natijalari mahalliy va mintaqaviy ekologik va ijtimoiy muammolarni tushunish va baholash imkonini berdi. Manfaatdor tomonlar bilan maslahatlashuvlar davomida aniqlangan va muhokama qilingan ekologik muammolar quyidagilardan iborat:

- Suv xo'jaligi boshqarmasi boshlig'ining ma'lum qilishicha, yer osti suvlari 5-15 m churqurlikda joylashgan loyiha maydonchasi atrofidagi jamoalarda yer darajasi (mbgl).
- Hududda havo sifati to'g'risida ma'lumotlar yo'q, tuman hokimligi tog'larga yaqin bo'lgani uchun havo sifati yaxshi deb hisoblaydi.
- U erdan 12-15 km uzoqlikda maishiy va qurilish chiqindilarini qabul qilish mumkin bo'lgan poligon mavjud. Yana bir chiqindixona maydoni loyiha hududidan 30 km uzoqlikda joylashgan. Xavfli chiqindilarini olib tashlash bo'yicha litsenziyalangan kompaniyalar mavjud emas, chunki loyihamududida va uning atrofida xavfli chiqindilar hosil bo'lmaydi.
- O'rmon xo'jaligi boshlig'i qushlar va hayvonlarning yo'qolib ketish xavfi ostida turgan turlari yoki qo'riqlanadigan hududlar yo'qligini ta'kidladi loyiha maydoni.
- Muhofaza etiladigan tabiiy hududlar uchun Atrof-muhitni muhofaza qilish davlat qo'mitasi hamda uning viloyat va tuman bo'limlari mas'uldir.
- Loyiha amalga oshiriladigan baland tog'lardan kelib chiqadigan ko'chki xavfi yo'q. Biroq, bahor davrida, u erda mahallalar bo'ylab o'tuvchi sel oqimlari.

Manfaatdor tomonlar bilan maslahatlashuvlar davomida aniqlangan va muhokama qilingan ijtimoiy masalalar quyidagilardan iborat:

- Mahalliy rahbarlarning so'zlariga ko'ra, loyiha hududi asosan chorva mollari boqish yoki o'zboshimchalik bilan boqish uchun mo'ljallangan. Bular faoliyati hech qanday qonuniy yoki rasmiy ruxsat ololmaydi, lekin tuman hokimiyyati ularni biladi va ularga toqat qiladi. Loyiha hududidagi yer parrandachilik xo'jaligiga tegishli bo'lgan, biroq yerning toshloqligi bois unumdar bo'lmagan uchun kompaniya bu yerni 4-5 yil avval hukumatga bergan.
- Tuman ma'muriyatining ta'kidlashicha, mahalliy aholiga mol boqish uchun boshqa joy ajratiladi, chunki yaylov maydoni juda katta. Loyiha maydonchasing shimolida, sharqida va janubida potentsial muqobil yaylov maydonlari mavjud.
- Yaylov ishlarini boshqa joyga ko'chirish bo'yicha ko'rileyotgan rasmiy choralar to'g'risida so'ralganda, ishtirokchilar loyiha boshlanishidan oldin jamoatchilikva mahalliy aholi bilan uchrashuv bo'lib o'tganini, unda qoramollarni muqobil yerlarda boqish tavsya etilganligini ma'lum qildi. Shuningdek, aholiga loyiha amalga oshirilsa, ularning daromadlari kamida ikki baravar ko'payishi haqida ma'lumot berildi, deydi mutasaddilarning.
- Loyiha hududining shimolida aniqlangan fermer xo'jaligi haqida so'ralganda, mahalliy rahbarlar loyiha fermaning yo'l yoki suv ta'minoti uchun hech qanday xavf tug'dirmsligini ta'kidladir. Buning sababi shundaki, fermer xo'jaligiga xizmat ko'rsatadigan maxsus yo'l loyiha hududidan o'tmaydi va suv yaqin atrofdagi buloqdan ta'minlanadi, sug'orish yoki boshqa maqsadlarda quduqlar burg'ilanmagan.
- Loyiha hududi atrofida asosiy tirikchilik manbai bug'doy va no'xat yetishtirish orqali yomg'irli dehqonchilikdir. Chorvachilik sifatida. Bug'doy davlatga buyurtma asosida sotiladi, no'xat esa mahalliy bozorda sotiladi.
- Fermer xo'jaliklarini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash dasturlari orasida Choyli mahallasida joylashgan 100 hektar maydonda issiqxonalar tashkiletish (kelajakda rivojlantirish uchun 330 gektardan ortiq maydon) hamda "Har bir oila - tadbirkor" dasturi asosida tumandagi ayrim xonadonlarga imtiyozli kreditlar ajratilgan. Chorvachilik uchun. Issiqxona loyihalari uchun yer rasmiy ravishda loyiha tashabbuskoriga ajratiladi. Loyihaning asosiy maqsadi mahalliy aholiga daromad keltiruvchi imkoniyatlar va ish o'rinxarini ta'minlashdan iborat.
- Hududda fermerlar uyushmasi va aholini himoya qilish uyushmasi mavjud. Ular imtiyozli kreditlar beradi va texnika bilan yordam beradiva boshqa xizmatlar. Ular tomonidan 260 oilaga 7 milliard 8 ming so'm moddiy yordam ko'rsatildi.

Ko'lamenti aniqlash bosqichida manfaatdor tomonlarni jalg qilish bo'yicha amalga oshirilgan tadbirlardan olingan boshqa ma'lumotlarga quyidagilar kiradi:

- Loyiha hududidagi barcha aholi elektr ta'minotiga ulangan va u erda faqat ekstremal ob-havo sharoitidauzilishi mumkin.
- Mahalliy aholi suv ichish uchun quduqlardan foydalanadi. Hayvonlar uchun ular suv oqimlari va buloqlardan foydalanadilar. tomonidan ishlataladigan artezian quduqlari aholi 7-15 metr churqurlikda joylashgan.
- Hudud aholisining asosiy qismini o'zbeklar tashkil qiladi. Hech qanday etnik ozchiliklar, zaif guruhlar yoki migrantlar va boshqalar Loyiha hududida joylashgan.
- Mahalliy aholi so'nggi 15 yil ichida yirik loyihalarni amalga oshirish tajribasiga ega bo'lmagan yuqorida qayd etilgan 330 ga issiqxona.

Ishirokchilar tomonidan berilgan savollar va tashvishlar qatorida mahalla va tumanlar vakillari FV stansiyaning inson salomatligiga mumkin bo'lgansalbiy ta'siri haqida so'rashdi. E&S guruhi sog'liq uchun hech qanday ta'sir kutilmasligini tushuntirdi. Quyosh panellari ishlab chiqarilmaydi

har qanday turdagı radiatsiya. Quyosh elektr stansiyasi joriy zarbalarni oldini olish uchun devor bilan o'rnataladi. Qurilish jarayonida og'ir mashinalar hududga kirishi sabablibiroz chang bo'ladi. Bu atrof-muhitni muhofaza qilish choralar bilan yumshatiladi.

Shuningdek, aholi va tuman hokimligi vakillari FV stansiyasini qurish va foydalanish jarayonida ish bilan ta'minlanish imkoniyatlari haqida so'radi. E&S guruhining tushuntirishicha, qurilish davrida mahalliy aholini malakasiga qarab ishga olish tavsiya etiladi. Panellar texnik xizmat ko'rsatishni talab qilganligi sababli, foydalanishdavrida ish o'rinnari ham yaratiladi, ammo qurilish davriga qaraganda kamroq.

6.1.2 ESIA

ESIA ni tayyorlash jarayonida mamlakatdagi loyiha guruhi tomonidan bir qator saytlarga tashriflar amalga oshirildi, ularda manfaatdor tomonlarni jalg qilish bo'yichaba'zi keyingi tadbirlar o'z ichiga oladi. Saytga tashrif 2021-yilning 16-19 - sentyabr kunlari va yana 2021-yil noyabrida o'tkazildi .

6.1.2.1 Usullar Manfaatdor

tomonlarning ishtiroti ESIA ning barcha bosqichlarida muhim jarayondir, ammo ESIA ning dastlabki bosqichlarida tegishli manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilish ayniqsa foydalidir, chunki ta'sirlarni baholash va ta'sirni yumshatish, boshqarishni loyihalashda ularning ma'lumotlarini hisobga olish mumkin. , va oshirish choralar. Saytga tashrif buyurishdan oldin loyiha manfaatdor tomonlarning dastlabki ro'yxati aniqlandi.

Aniqlangan manfaatdor tomonlarga loyiha rivojlanishiga ijobjiy yoki salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan shaxslar, guruhi va tashkilotlar kiradi.

Loyihaning manfaatdor tomonlari ro'yxati ESIA tadqiqoti davomida doimiy ravishda qayta ko'rib chiqiladi (kerak bo'lganda kengaytiriladi yoki qisqartiriladi). Saytga tashrif davomida aniqlangan va ishtirot etgan manfaatdor tomonlar 6-1-jadvalda keltirilgan.

6-1-jadval. Saytga tashrif davomida jalg qilingan manfaatdor tomonlar guruhlari

Manfaatdor tomonlar guruhi	Manfaatdor tomonlar
Mahalliy hukumat	• Jizzax viloyati hokimining investitsiyalar bo'yicha
Vakillar	o'rinosari • G'allaorol hokimi o'rinosari • G'allaorol viloyati
	Mahalla va oila bo'limi yetakchi mutaxassisini hokimligi •
Jamiyat vakillari	Ko'bulloq mahalla fuqarolar yig'ini raisi
Yerdan foydalanuvchilar	• Saytdagi chorvadorlar
	• OTM ta'siri ostida bo'lgan yerdan foydalanuvchi fermerlar: ‘ “Sangzor busines parranda” MChJ, “Oq oltin polutry” MChJ, Fermer 1 ‘ Fermer2, Ko'kinbaz qishlog'i ‘ Fermer 3
Hamjamiyat a'zolari	• Qarobchi qishlog'ida yashovchi • Chayloni qishlog'idiagi 54-maktab o'qituvchilari • Ayollar • Mahalliy vrachlik punkti • Ko'bulloq mahalla fuqarolar yig'ini a'zolari • G'allaorol tumani Investitsiyalar va tashqi savdo bo'limi yetakchi
Shaxsiy mutaxassislar / Akademiklar	mutaxassisini hokimlik • Xotin-qizlar masalalari bo'yicha mutaxassis

Har bir ishtirot sessiyasi boshida Loyiha haqida qisqacha ma'lumot berildi va aniq manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilishning mantiqiy asoslari tushuntirildi. Ishtirot etish formati manfaatdor tomonlarning hozir bo'lgan soniga va atrof-muhitiga (ya'ni, loyiha saytida yoki majlislar zalida) qarab o'zgarib turardi. Tanlangan hamkorlik metodologiyalari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Muhim axborot beruvchi intervyular (KII):** bu metodologiya mahalliy hukumat vakillari bilan yakkama-yakka muloqot qilish uchun ishlataligan. shu tarzda shug'ullanishga odatlanganlar. Ushbu metodologiya, shuningdek, loyihadan turli yo'llar bilan ta'sirlanishi mumkin bo'lgan aniq er foydalanuvchilari bilanishlash uchun ham ishlataligan.
- Fokus-guruh muhokamalari (FGDs):** ushbu metodologiya loyiha va uning ehtimoliy ta'siri haqida o'xshash tashvishlari, ustuvorliklari va tasavvurlariga ega bo'lismumkin bo'lgan manfaatdor tomonlarning muayyan guruhlari bilan muloqot qilish uchun ishlataligan. Bularga jamiyat a'zolari, ayollar, jamoa rahbarlari va o'qituvchilar kirdi.

KII va FGD ikkalasi ham har bir manfaatdor tomon uchun standart savollar ro'yxati bilan yarim tizimli formatga amal qildilar. Keyin manfaatdor tomonlarga ESIA bo'yicha maslahatchilarga savollar berish imkoniyati berildi. Yig'ilishda ko'rgazmali quroq sifatida loyiha sayt xaritasidan foydalanildi.

6.1.2.2 Natijalar Saytga

tashrif davomida bir qator manfaatdor tomonlar, jumladan, chorvadorlar (**Xato! Ma'lumot manbasi topilmadi.**), jamoa a'zolari (**Xato! Ma'lumot manbasitopilmadi.**), Mahalla rahbarlari (**Xato! Ma'lumot manbasi topilmadi.**), va mahalliy

hukumat vakillari (**Xato! Malumot manbasi topilmadi.**). Har bir manfaatdor tomonlar yig'ilishida eslatmalar olindi va asosiy natijalar taqdim etildi.

Ushbu maslahatlashuvlar haqida bat afsil ma'lumot quyida keltirilgan.

6-2-jadval. ESIA va LRP ishtiroki faoliyati

Manfaatdor tomonlar hozir	Manfaatdor tomon Ishtirok etish Usullari	Joy/sana	Muhokama qilingan mavzular	Konsultatsiya Oshkora qilish materiallari	Oldindan o'rtacha Bildirishnomalar	Mas'uliyat
Qamrovni aniqlash/ESIA FAZASI						
Mahalliy hokimiyatning manfaatdor tomonlari, shu jumladan Mahalla raislari va rahbari Tuman bo'lmlari	Guruh Videokonferensaloqa	chil ⁹⁺ 2020 yil sentyabr	<ul style="list-style-type: none"> • Missiya vazifalari, manfaatdor tomonlar yig'ilishlari ro'yxati • Mahalliy va mintaqaviy atrof-muhit masalalar – masalan, havo sifati, mavjud chiqindi inshootlari, biologik xilma-xillik, tabiiy xavf-xatarlar, loyiha hududi/ mumkin bo'lgan ijtimoiy muammolar, mahalliy communal xizmatlar to'g'risidagi ma'lumotlarning yo'qligi • Xavotirlar/savollar. 	Yo'q	Videokonferensaloqa	GBI
Atrof-muhitni muhofaza qilish vakili G'allaorol qo'mitasi Tuman G'allaorol kadastr bo'limi yer	Guruh uchrashuvni	28 sentyabr 2020 yil	<ul style="list-style-type: none"> manfaatdor tomonlar yig'ilishlari ro'yxati • Mahalliy va mintaqaviy atrof-muhit masalalar – masalan, havo sifati, mavjud chiqindi inshootlari, biologik xilma-xillik, tabiiy xavf-xatarlar, loyiha hududi/ mumkin bo'lgan ijtimoiy muammolar, mahalliy communal xizmatlar to'g'risidagi ma'lumotlarning yo'qligi • Xavotirlar/savollar. 	Yo'q	Telegram/Telefon	GBI
tuzuvchisi Tuman Qiziltut oqsoqollari (qishloq oqsoqollari) Sayfin ota, Qoraqchi va Choyli mahallalari Ko'kklik QFY kotibi shu jumladan				loyiha, masalan, salomatlikka salbiy ta'sirlar, bandlik imkoniyatlari		
Choyli va Qoraqchi mahallalari				manfaatdor tomonlar yig'ilishlari ro'yxati • Mahalliy va mintaqaviy atrof-muhit masalalar – masalan, havo sifati, mavjud chiqindi inshootlari, biologik xilma-xillik, tabiiy xavf-xatarlar, loyiha hududi/ mumkin bo'lgan ijtimoiy muammolar, mahalliy communal xizmatlar to'g'risidagi ma'lumotlarning yo'qligi • Xavotirlar/savollar.		
Jizzax hokimi o'rbinbosari Investitsiyalar bo'yicha mintaqali	Birga bir intervyu	2021 yil 16 sentyabr	<ul style="list-style-type: none"> • Missiya vazifalari, manfaatdor tomonlar yig'ilishlari ro'yxati • Hududning iqtisodiy ko'rsatkichlari haqida umumiy ma'lumot 	Yo'q	Telegram/Telefon	GBI
G'allaorol hokimining o'rbinbosari hokimlik ning yetakchi mutaxassisini Investitsiyalar va xorijiy	Savdo boshqarma si	Birga bir intervyu	2021 yil 16 sentyabr	<ul style="list-style-type: none"> • Missiya vazifalari, manfaatdor tomonlar yig'ilishi ro'yxati Yo'q 		Telegram/Telefon

Manfaatdor tomonlar hozir	Manfaatdor tomon Ishtirok etish Usullari	Joy/sana	Muhokama qilingan mavzular	Konsultatsiya Oshkora qilish materiallari	Oldindan o'rtacha Bildirishnomha	Mas'uliyat
G'allaorol viloyati hokimlik						
Karobchining mahalliy aholisi qishloq	Birga bir intervyu	2021 yil 16 sentyabr	<ul style="list-style-type: none"> Chorvachilik va suv sathi ko'tarilganda bolalar uchun xavfli bo'ladijan ko'priq bilan bog'liq mahalliy xavfsizlik masalalari bo'yichamuhokama Chayonli va ayollar o'rtasida bandlik masalalari muhokamasi Karbochi (asosan yakka tartibdagi tadbirkor) Hukumat tomonidan qo'llab-quvvatlanayotgan ijtimoiy himoyaga muhtoj aholi toifalari (9 toifa) • Sayfin ota qishlog'i qishloq vrachlik punkti • Mahalliy hudud muhokamasi - Mahalla 	Yo'q	Telegram/Telefon	GBI
ning yetakchi mutaxassis Mahalla va oila G'allaorol kafedrasи Viloyat hokimligi		2021 yil 18 sentyabr	<p>Ko'kbuloq qo'y va echki boqish hududi sifatida mashhur. Naslchilik va bug'doy yetishtirish bilan shug'ullanuvchi mahalliy aholi • Aholining zaif ayollari va</p> <p>mahalla oilalari / bu yerda ish bilan ta'minlash imkoniyatlari bilan bo'lishish imkoniyati •</p> <p>G'allaorolning Telegram kanali, shu jumladan 29 ta mahalla kursilarini</p> <ul style="list-style-type: none"> Quyosh panellarining sog'liqqa ta'siri • Ishga joylashish imkoniyatlari uchun zaif oilalar/ayollarga ustuvorlik berilishi mumkin. 	Yo'q	Telegram/Telefon	GBI
O'qituvchilar	Guruh uchrashuvni	2021 yil 18 sentyabr	<ul style="list-style-type: none"> Mintaqadagi sanoat tarmoqlari uchun elektr energiyasining ahamiyatini muhokama qilish Kambag'al vositalarni muhokama qilish aloqa, masalan, mobil tarmoq qamrovi <p>(onlayn ta'limdagi qiyinchiliklar) va telegram kanallaridan foydalaniш • Qo'shimcha ta'lim imkoniyatlari • Mahalliy hududni muhokama qilish</p>	Yo'q	Telegram/Telefon	GBI
Ko'kbuloq mahalla raisi	Birga bir intervyu	2021 yil 3 sentyabr	(Ko'kbuloq). Mahalla) – 9 ta qishloqni o'z ichiga oladi – atigi 2tasi gaz quvuri bilan ta'minlanadi (Chayonli va Karobchi) - qolganlarida suyultirilgan gaz yo'q	Yo'q	Telegram/Telefon	GBI

- Buloq suvi kanallari bor edi
sel xavfini kamaytirish uchun mustahkamlangan

Manfaatdor tomonlar hozir	Manfaatdor tomon Ishtirok etish Usullari	Joy/sana	Muhokama qilingan mavzular	Konsultatsiya	Oldindan o'rtacha Bildirishnoma	Mas'uliyat
			<ul style="list-style-type: none"> • Ichimlik suvi uchun quduq • Mahalliy transport usullari (avtobus) 			
Mahalla, mahallada xotin-qizlar	Birga bir intervyu	2021 yil 18 sentyabr	<ul style="list-style-type: none"> • Mintaqadagi zaif ayollar ro'yxati • Ayollar uchun mavjud bandlik imkoniyatlari - hosil yig'ishda mavsumiy ish, maktablarda va tibbiyotda, mahalliy bozorda sotuvchilarda mutazam ishlash • Ishsizlik yugori - erkaklar ishslash yoki qolish va chorvachilik uchun atrofdagi mamlakatlarga ko'chib ketishadi. • Hududda NNT mavjud emas • Mahalliy transport usullari • Ish bilan ta'minlash imkoniyatlari • yomon aloqa vositalarini muhokama qilish 	Yo'q	Telegram/Telefon	GBI
masalalari bo'yicha mutaxassis ayollar			<ul style="list-style-type: none"> • Ishga joylashish imkoniyatlari • Qurilishdan oldin o'qitish imkoniyatlari 			
Mahalliy ayollar	Guruh uchrashuvi	2021 yil 18 sentyabr	<ul style="list-style-type: none"> • Ayollar o'tasida mavjud ko'nikmalarni muhokama qilish, masalan, oliv ma'lumot va texnikani boshqarish kabi texnik ko'nikmalar 	Yo'q	Telegram/Telefon	GBI
Mahalliy tibbiyot mutaxassisi Birga bir uchrashuv		2021 yil 18 sentyabr	<ul style="list-style-type: none"> • Mayjud xizmatlarni muhokama qilish, jumladan stomatolog, 2 shifokor, 9 qishloq uchun 15 patronaj hamshira • Tez tibbiy yordam markaziga tashish qiyin 	Yo'q	Telegram/Telefon	GBI
Chorvachilar	Birga bir intervyu	2021 yil 18/19 sentyabr	<ul style="list-style-type: none"> • Hududda keng tarqalgan kasalliklar • Qo'y boqish, haq to'lash • Hududdagi chorvadorlar soni 	Yo'q	Telegram/Telefon	GBI
			<ul style="list-style-type: none"> • Bolalar maktabdan tashqarida yakshanba kuni poda boqishadi – bir oilada 200 ta qo'y bor – yil oxirida qo'yularni egalariga berib, bahorda olib ketishadi • Bahordan bug'doy o'rim-yig'imi • Hududda dehqonchilik (bug'doy, chorvachilik, chorvachilik) • 			

- Loyihadan elektr energiyasi foyda
- Bog'dan o'tuvchi OHHL yo'nalishi bilan bog'liq muammolar

Manfaatdor tomonlar hozir	Manfaatdor tomon Ishtirok etish Usullari	Joy/sana	Muhokama qilingan mavzular	Konsultatsiya Oshkora qilish materiallari	Oldindan o'rtacha Bildirishnoma	Mas'uliyat	
• Shikoyat mexanizmi uchun aloqa ma'lumotlari							
• Ijtimoiy-iqtisodiy tadqiqot Barcha ta'sirlangan ijarachilar bilan suhbat	Yakkama-yakka intervyu	29 avgust - 2 Turli joylar	nd sentabr	• Demografik ma'lumotlarni to'plash • Ijtimoiy-iqtisodiy ma'lumotlarni to'plash • Yashash uchun ma'lumot to'plash • Baholash uchun ma'lumot to'plash.	Yo'q	• Telefon orqali oldindan xabar berish	
• Barcha ta'sirlanganlar bilan baholash yig'ilishi Lizing oluvchilar	Yakkama-yakka intervyu	29 avgust - 2 Turli joylar	nd sentabr		Shikoyat mexanizmi Varqa	• Telefon orqali oldindan xabar berish Tugatish sanasi shakli	
• Ijtimoiy-iqtisodiy tadqiqot klaster fermerlari bilan suhbat	Yakkama-yakka intervyu	2022 yil 8-9 sentyabr Turli joylar		• Demografik ma'lumotlarni to'plash • Ijtimoiy-iqtisodiy ma'lumotlarni to'plash • Yashash haqidagi ma'lumot to'plash • LRP jarayoni • Kelajakdagi jalg	Yo'q	• Telefon orqali oldindan xabar berish	
• hokim o'rinnbosari G'allaorol hokimligi • Kadastr Vakil • Tuman qishloq xo'jaligi Bo'lim Vakil	Yuzma-yuz uchrashuv	Mahalliy hokimlik 2022 yil 22 sentyabr		qilish tadbirlari (kreditorlarning tashrifasi va LRP tekshiruviga) • Loyiha hududidagi yerdan foydalanishning hozirgi turlari • Quyosh FV hududidagi yerdan tarixiy foydalanish (As SCA jarayonining bir qismi) • Dehqonchilik va tirikchilik bilan bog'liq dolzarb muammolar • Loyihaning manfaatdor tomonlarga ma'lumva potensial ta'siri • Ta'sirga uchragan odamlarni, shu jumladan norasmiy fermerlar va chorvadorlarni aniqlash. • Zaif odamlar va guruhlarni aniqlash • Joriy boshqaruv tuzilmalari va	Yo'q	• Kengaytirilgan bildirishnoma yoniq Telegram	AECOM & GBI
jamoat faoliyati (masalan, chorvachilik almashinushi) • tirikchilikni tiklash va qo'llab-quvvatlashning potensial imkoniyatlari							
• Ko'kbuloq mahallasi Kafedra • Sayfin jamoasi Rahbar • G'allaorol hokimligi Investitsiyalar va turizm bo'yicha mutaxassis	• Yuzma-yuz uchrashuv • Ko'kbuloq Malhallasi	Ofis 23 sentyabr 2022		• Kelajakdagi hamkorlik faoliyati (qarz beruvchilar tashrifiva LRP tekshiruviga) • Loyiha hududidagi yerdan foydalanishning joriy turlari • Loyihaning manfaatdor tomonlarga ma'lum va potensialta'siri • Ta'sir qilingan odamlarni, jumladan, norasmiy fermerlar va chorvadorlarni aniqlash.	• Yo'q	• Kengaytirilgan bildirishnoma yoniq Telegram	AECOM & GBI

Manfaatdor tomonlar hozir	Manfaatdor tomon Ishтирок этиш Usullari	Joy/sana	Muhokama qilingan mavzular	Konsultatsiya Oshkora qilish materiallari	Oldindan o'rtacha Bildirishnomা	Mas'uliyat
<ul style="list-style-type: none"> • Ko'kbuloq Maihallas – Ayollar va oila masalalari bo'yicha mutaxassis 			<ul style="list-style-type: none"> • Joriy boshqaruv tuzilmalari va jamoat faoliyati (masalan, chovachilik almashinivi) • tirkchilikni tiklash va qo'llab-quvvatlashning potensial imkoniyatlari 			
<ul style="list-style-type: none"> • Ikkita professional Chorvachilar • Sayfin jamoasi Rahbar • Kadastr Vakil 	<ul style="list-style-type: none"> • Yuzma-yuz uchrashuv • Professional chorvachi Turar joy 22 2022 yil sentyabr 		<ul style="list-style-type: none"> • Loyiha huddidagi yerdan foydalanihning joriy turlari • Joriy boshqaruv tuzilmalari va jamoat faoliyati (masalan, chovachilik almashinivi) • Cho'ponlar soni to'g'risida ma'lumotlar to'plangan jamoa va qancha oila professional chorvadorlar xizmatidan foydalanadi • Chorvadorlar uchun demografik va maishiy ma'lumotlar to'plangan. 	<ul style="list-style-type: none"> • Yo'q 	<ul style="list-style-type: none"> • Kengaytirilgan xabar telefon orqali va Telegram orqali beriladi 	AECOM & GBI
			<ul style="list-style-type: none"> • Saytning shimolidagi chorvachilik joylariga kirish va u qanday o'zgarishini muhokama qildi. Cho'ponlar asosan shimoldan kirishdan foydalanihlarini tasdiqladilarva shuning uchun ham bunday ta'sir ko'rsatmaydi. • Chorvachilik amaliyotlarini muhokama qildilar, ular qarda yo'zda va qishda suruv 	<ul style="list-style-type: none"> • Yo'q 		
<ul style="list-style-type: none"> • Karobchi jamoasi Rahbarlar • Jamiyat a'zosi • Kadastr Vakil 	<ul style="list-style-type: none"> • Yuzma-yuz uchrashuv • Yo'l bo'yida hamjamiyat uchrashuvi punkti • 2022-yil 22-sentabr 		<ul style="list-style-type: none"> • Ayollarning umumiyligi bilan ta'minlanmaganligi • Bolalarning xavfsiz bo'Imagan ko'priklardan foydalaniishi muammosi • Jamoatchilik muammolari, xususan, sel ustidagi ko'priklarning ishdan chiqishi. • Ular ko'priklarga zarar yetkazgan taqdirda chorvadorlarga ko'priklardan foydalanshiga ruxsat berilmasligini bildirdilar • Jamoa chorvachiligidagi qatnashayotgan chorvadorlar soni • Har qanday tirkchilik varianti butun jamiyat uchun foydali bo'lishi kerakligini ta'kidladilar. saytning shimoliy va u qanday o'zgarishi 	<ul style="list-style-type: none"> • Yo'q 	<ul style="list-style-type: none"> • Kengaytirilgan xabar telefon va Telegram orqali beriladi 	AECOM & GBI
• Karobchi Professional Cho'pon	<ul style="list-style-type: none"> • Yuzma-yuz uchrashuv • Loyihaning janubidagi chorvachilik maydoni 		<ul style="list-style-type: none"> • DIQQAT: Yig'ilish cho'ponning chorva mollari ketayotgani sababli to'xtatildi • 	<ul style="list-style-type: none"> • Yo'q 	<ul style="list-style-type: none"> • Kengaytirilgan xabar telefon va Telegram orqali beriladi 	AECOM & GBI
• Sayfin • Kadastrdan bitta professional chorvachi Vakil	<ul style="list-style-type: none"> • Yuzma-yuz uchrashuvar 	<ul style="list-style-type: none"> • Yo'l bo'yida hamjamiyat yig'ilish nuqtasi • 2022-yil 22-sentyabr 	<ul style="list-style-type: none"> Saytning shimolidagi chorvachilik joylariga kirishva u qanday o'zgarishi muhokama qilindi • Sayt o'tasidan o'tadigan yo'ldan qancha cho'ponlar foydalanshisi muhokama qilindi. Chorvachilar 	<ul style="list-style-type: none"> • Yo'q 	<ul style="list-style-type: none"> • Kengaytirilgan xabar telefon va Telegram orqali beriladi 	AECOM & GBI

Manfaatdor tomonlar hozir	Manfaatdor tomon Ishtirok etish Usullari	Joy/sana	Muhokama qilingan mavzular	Konsultatsiya Oshkora qilish materiallari	Oldindan o'rtacha Bildirishnomalar	Mas'uliyat
• Sayfin jamoasi rahbari			Ular asosan shimoldan kirishdan foydalanishlarini tasdiqladilar va shuning uchun ular ta'sir qilmaydi. • Yozda va qishda chorvachilik usullarini muhokama qildilar.	• Cho'ponlar uchun demografik va uy xo'jaligi ma'lumotlari to'plangan • Saytning shimolidagi chorvachilik joylariga kirish va u qanday o'zgarishini muhokama qildi. Cho'ponlar asosan shimoldan kirishdan foydalanishlarini tasdiqladilarva shuning uchun ham bunday ta'sir ko'rsmaydi.		
• Sharqdan kelgan bitta professional chorvachi Sayfin	• Telefon qo'ng'irog'i	• 2022-yil 18-noyabr	• Herder Quyosh FV maydonining o'ttasidan o'tgan yo'ldan mutazam ravishda foydalananidan yagona odam ekanligini tasdiqladi, ammo endi u yangi yerga ega bo'lgani uchun undan kamroq foydalayapti. • Hududda veterinarlarning yo'qligi va dorixona yo'qligi sababli veterinarriya masnug'ulotlari va veterinariya shifokorlarining bepul konsultatsiyalari tirikchilik uchun qo'llab-quvvatlanishiha qiziqish bildirdi. Uning tushuntirishicha, hozirgi vaqtida chorvadorlar veterinar bilan maslahatlashish yoki dori olish uchun Samarqandga borishlari kerak. • Quyidagi matn	• Yo'q	• Yo'q	GBI
• Barcha manfaatdor tomonlar	• E'lon yoqilgan Tuman hokimligi va mahallalar Telegram guruhlari	• 2022 yil 18 noyabr	qo'llanildi (o'zbek tiliga tarjima qilingan): o Loyihadan ta'sirlangan ekinlar va infratuzilma ob'ektlarini baholash 18/11/2022 holatiga ko'ra yakunlandi.	• Yo'q	• Yo'q	GBI/AECO M
			o Bu kompensatsiya uchun loyihaning "to'xtash sanasi". o Barcha ekinlar va infratuzilma qaysi ushbu sanadan oldin baholash tadqiqotiga kiritilganlar, agar ular loyiha ta'sirida bo'lsa, kompensatsiya qilinadi. o Har qanday yangi ekinlar ekilgan, yoki ushbu sanadan keyin loyiha hududida ishlab chiqilgan infratuzilma kompensatsiya uchun hisobga olinmaydi. o Ushbu sanadan keyin fermer xo'jaligi yoki infratuzilmani rivojlantirish uchun loyiha hududiga ko'chib o'tadigan har kim kompensatsiya yoki yordam olish huquqiga ega bo'lmaydi.			

Manfaatdor tomonlar hozir	Manfaatdor tomon Ishfirok etish Usullari	Joy/sana	Muhokama qilingan mavzular	Konsultatsiya Oshkora qilish materiallari	Oldindan o'rtacha Bildirishnoma	Mas'uliyat
Elektr uzatish liniyasi bo'ylab fermerlar va chorvadorlar Seyfin	Yakkama-yakka va guruh uchrashuvlari	• Mahalla idoralari	Taqdimot/tushuntirish: • Yakuniy sayt xaritasi va joylashuvi • Yerga ta'sir qilish turlari • Har biri uchun zarur bo'lgan yer olish Yuqoridaqgi toifalarining har biri uchun ijarachi • Huquqlar matritsasi va turli toifalar maqsadi • Kompensatsiya qanday hisoblanadi • Hayotni tiklash paketlari • Dastlabki ishlar • Shikoyat jarayoni	• Axborot paketi chop etilib, jabrlanganlarga topshiriladi	• Telegram xabarnomasi 2 hafta oldin (sana bir hafta oldin o'zgartirilgan)	GBI/AECO M

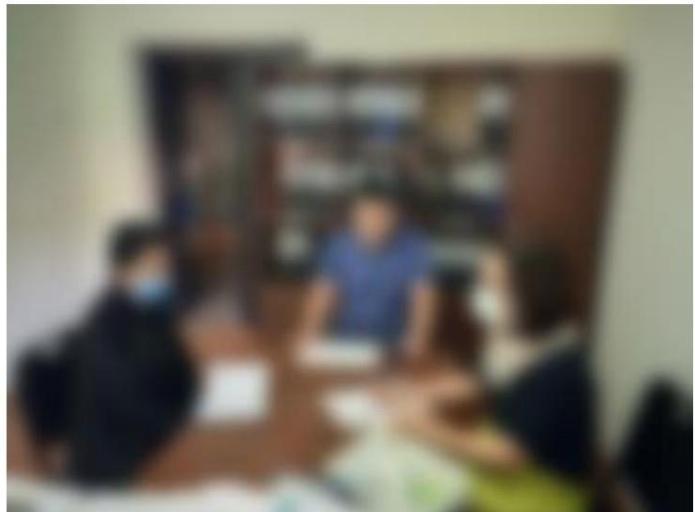
6-1-rasm. Chorvador bolalar

6-2-rasm. Jamiyat a'zolari bilan uchrashuv, Ko'kbuloq mahallasi

6-3-rasm. Sayt bo'ylab kirish bo'yicha qishloqlar rahbarlaribilan uchrashuv

6-4-rasm. G'allaorol hokimligida Ayollar bilan uchrashuv

Masdar va kreditorlar tomonidan manfaatdor tomonlarning keng qamrovli ishtiroki dasturi yakunlandi. Ushbu dasturning bir qismi Loyihaning manfaatdor tomonlarini, jumladan markaziy va mahalliy hukumat organlari, zarar ko'rgan jamoalar va ularning norasmiy rahbariyatini jalg qilishni o'zichiga oldi. 6-3-jadvalda manfaatdor tomonlarning ishtiroki jadvali, manfaatdor tomonlar guruhi, ishtirokchilar va maslahatlashuv usullari keltirilgan. Ushbu tadbirlarning ustuvor yo'naliши ayollar va marginal guruhlarning munosib vakilligini ta'minlash edi.

Manfaatdor tomonlarni jalg qilish bo'yicha kun tartibi oldindi hamkorlik, erga kirish va ta'sirlangan tirikchilik vositalari, boshqa ijtimoiy-iqtisodiy masalalar, atrof-muhitni muhofaza qilish masalalari, qurilish resurslari va kommunal xizmatlar hamda E&S monitoringini qamrab oldi. Ushbu sessiyalarda berilgan fikr-mulohazalarning qisqacha mazmunini ilovada topish mumkin.

6-3-jadval. Masdar ESDD manfaatdor tomonlarni jalg qilish jadvali, maslahat usullari, maqsadli tomonlar va ishtirokchilar (Atrof-muhitva ijtimoiy muammolarni aniqlash hisobotidan)

Sana	Manfaatdor tomonlar guruhi	Ishtirokchilar	Konsultatsiya Rejim
10 oktyabr 2022 yil Jizzax viloyati hokimligi (hokimligi)		<ul style="list-style-type: none"> - Investitsiyalar bo'yicha Davlat departamenti boshlig'ining o'rinnbosari. - Viloyat ekologiya boshqarmasi mutaxassislari. - Davlat aktivlarini boshqarish agentligi (SAMA) vakillari. - G'allaorol tumani hokimi o'rinnbosari. - ESDD va ESIA maslahatchilar mutaxassislari.	Asosiy ma'lumot beruvchi Intervyu (KII)
G'allaorol tumani hokimligi – tuman hokimi.		<ul style="list-style-type: none"> - Loyiha kreditorlari delegatsiyasi.	Asosiy ma'lumot beruvchi Intervyu (KII)
Jabrlangan jamoalar (mahallalar), xususan:	<ul style="list-style-type: none"> - Chayonli - Karobchi - Sayfin	<ul style="list-style-type: none"> - turan hokimi o'rinnbosari. - elektr ta'minoti davlat korxonasi rahbarlari. - Qishloq xo'jaligini rivojlantirish boshqarmasi mutaxassislari. - Madaniy meros boshqarmasi mutaxassislari. - Yer kadastr boshqarmasi va SAMA vakillari. - gaz va suv ta'minoti korxonalarini vakillari. - ESDD va ESIA mutaxassislari maslahatchilar.	Fokus guruhi Munozara (FGD)
2022 yil 14 oktyabr Energetika vazirligi		<ul style="list-style-type: none"> - Loyiha kreditorlari delegatsiyasi. - mahalla raislari (oqsoqollar va raislar). - Jamiatning boshqa a'zolari, shu jumladan zaif aholi. - ESDD va ESIA mutaxassislari maslahatchilar. - Loyiha kreditorlari delegatsiyasi. - Vazirlikning qayta tiklanadigan energetika boshqarmasining bosh mutaxassislari. - Yuridik maslahatchi. - ESDD va ESIA maslahatchilar mutaxassislari.	Asosiy ma'lumot beruvchi Intervyu (KII)
SCEEP		<ul style="list-style-type: none"> - Loyiha kreditorlari delegatsiyasi. - Maslahat uchun mayjud emas.	Yo'q
SEWPHS		<ul style="list-style-type: none"> - Maslahat uchun mayjud emas.	Yo'q

6.2 Kelajakda ishtirok etish faoliyati

Kelajakda rejalashtirilgan jalg qilish usullari quyidagi toifalarga bo'linadi:

- **Xabar berish usullari:** manfaatdor tomonlarni va umumiy aholini SEP faoliyati va loyihani ishlab chiqish jarayoni haqida xabardorqilish uchun foydalilaniladi
- **Oshkor qilish va maslahat usullari:** manfaatdor tomonlarga ma'lumot berish yoki manfaatdor tomonlar bilan ma'lumot almashish uchun ikkitomonlama muloqot qilish uchun ishlataladi va ular o'z navbatida loyiha bo'yicha o'z fikrlari va xavotirlarini bildirishi mumkin.
- **Tashqi shikoyat mexanizmi:** loyiha bilan bog'liq muammolar bo'yicha manfaatdor tomonlarning tashvishlari va shikoyatlarini qabul qilishva hal qilishga yordam berish tizimi

6-6-jadvalda ESIA bosqichida manfaatdor tomonlarni jalg qilish uchun taklif qilingan vaqt jadvali va har bir manfaatdor tomonlarni jalg qilish bosqichiva har bir turdag'i manfaatdor tomonlar uchun taklif qilinadigan vositalar tasvirlangan.

SEP loyihasi qurilish va ekspluatatsiya bosqichlarida davom etayotgan hamkorlikni hisobga olish uchun yangilanadi.

Kelajakdagi barcha jalg qilish tadbirlariga kelsak, zaif guruhlarga e'tibor qaratiladi. Yig'ilishlarda tarqatiladigan resurslar alohida shaxslarga mos ravishda ajaratiladi. Manfaatdor tomonlarni jalg qilish dasturi loyihadan ta'sirlangan shaxslar (PAP), shuningdek, nochor va zaif guruhlarga qaratilgantadbirlarni o'z ichiga oladi. Dastur shuningdek, genderga asoslangan zo'ravonlik (GBV), jinsiy ekspluatatsiya harakatlari (SEA) va jinsiy zo'ravonlik (SH) uchun xavflarning oldini olish va kamaytirish choralarini o'z ichiga oladi.

ESIA ma'lumotlarini oshkor qilish Barcha kreditorlar ESIA va qo'llab-quvvatlovchi hujjatlarni (SEP, LRP) loyihaning qurilish bosqichi boshlanishidanoldin manfaatdor tomonlarga oshkor etilishini talab qiladi.

Oshkora qilish jarayonining umumiy maqsadi barcha manfaatdor tomonlarni ESIA va LRP jarayonining natijalari to'g'risida xabardor qilish va manfaatdor tomonlarning fikr-mulohazalari asosida yumshatish choralarini yanada takomillashtirish va o'zgartirishdan iborat. Maqsad loyihaning qurilish bosqichi boshlanishidan oldin loyihaga ta'sir ko'ssatadigan odamlar va boshqa manfaatdor tomonlarning ehtiyojlarini qondirishni ta'minlashdir.

Kreditor talablariga muvofiq, ushbu loyiha B toifasiga kiradi va shuning uchun ushbu turdag'i Loyiha uchun maxsus qoidalarga roya qilishi kerak. Engqat'iy talab AIIB tomonidan qo'yilgan bo'lib, u Ekologik va ijtimoiy ma'lumotlarning bank tomonidan tasdiqlanishidan kamida 30 kalendar kun oldin oshkor etilishini talab qiladi. Shu sababli, Masdar ushbu siyosatga sherik bo'ladi, bu loyihaning boshqa kreditorlari siyosatidagi vaqt jadvallarini ham qondiradi.

Barcha hujjatlar qulay tarzda taqdim etiladi, masalan, mijozning veb-saytida va loyihadan ta'sirlangan odamlar uchun sayt atrofidagi tegishli joylarda, masalan, mahalliy Mahallas idoralari va muktab binolarida.

Ma'lumotni oshkor qilish genderga bog'liq, madanlyj jihatdan mos keladigan tarzda amalga oshirilishi va mahalliy o'zbek va ingliz tillarida mavjud bo'lishikerak. ESIA bilan bir qatorda, hujjatning qisqacha mazmunini (o'zbek tilida ham) taqdim etadigan Texnik bo'Imagan xulosalar ham taqdim etiladi. Quyidagi ma'lumotlar jabrlanuvchi hamjamiyat uchun umumlashtirilgan shaklda kiritilishi kerak: 1. Loyihaning maqsadi, tabiatи va ko'lami 2. Taklifetilayotgan loyiha faoliyatining davomiyligi 3. Har qanday xavflar, potentsial ta'sirlar va ularni yumshatish choralar 4. Manfaatdor tomonlarni jalbqilish bo'yicha taklif qilingan jarayon 5. Shikoyat Mexanizm

Quyidagi jadvalda qurilishdan oldin oshkor qilish jarayonida paydo bo'lgan savollar va tashvishlarni qayd etish va hal qilish uchun namunaviy ramka ko'rsatilgan.

6-4-jadval – ESIA jarayonida ishtirok etish tadbirdari davomida bildirilgan izohlarni olish uchun foydalilanligan misol jadvali

Manfaatdor tomonlar toifasi/Guruh	Manfaatdor tomon/tashkilot	Xavotirlar	davomida javob	ESIAda fikr- mulohazalarning ko'rib chiqilishini kuzatish va usullari
Kreditorlar va xalqaro manfaatdor tomonlar		Ko'tarilgan/Tavsiya etilganlar	Manfaatdor tomon Ishtirok etish Faoliyat	
Milliy hukumat idoralari va idoralari				
Mintaqaviy va mahalliy hokimiyat organlari				
Fuqarolik jamiyatni				
AOI ichidagi ta'sirlangan jamoalar				
Loyihadan ta'sirlangan odamlar (LRPda ko'rsatilgan)				

Jadval 6-5- Oshkora holati/vaqt jadvali

Vazifa	Holat
ESIA ma'lumotlarini oshkor qilishdan oldin kompaniya loyihaning odamlarga Allaqaqachon tugallangan va boshqa tegishli manfaatdor tomonlarga ta'sir ko'rsatadigan har qanday tashvishlari oldindi ishtirok etish paytida ko'rib chiqilganligini ta'minlaydi.	
OVOS Toshkent/Tuman bo'limlarida jamoatchilik eshituvlari	Allaqaqachon tugallangan
Kreditor tomonidan ingliz va o'zbek hujjatlarni oshkor qilish va kompaniya veb-saytida 30 kun davomida e'lon qilish. Tegishli hollarda inson huquqlari va iqlim o'zgarishi xavfi va ta'siri haqida qisqacha ma'lumotni o'z ichiga olgan ESIAning qisqacha tavsifini taqdim etish.	Qurilish boshlanishidan oldin bajarilishi kerak (tasdiqlangan dastlabki ishlar bundan mustasno)
Barcha manfaatdor tomonlarning fikr-mulohazalari, tashvishlari va shikoyatlarini yozib olish va ko'rib chiqish, kerak bo'lganda SEP va boshqa hujjatlarni yangilash.	Yillik monitoring hisobotiga kiritilishi

6-6-jadval. Manfaatdor tomonlarni jalg qilish dasturi

Manfaatdor tomonlar toifasi ²	Manfaatdor tomonlarning ishtiroki Usullari	Manzil/ Vaqt jadvali	Maqsad	Konsultatsiya Oshkor qilish Materiallar	Oldindan o'rtacha Bildirishnoma	Mas'uliyat
ESIA ma'lumotlarni oshkor qilish bosqichi						
Barcha manfaatdor tomonlar guruhlari	<ul style="list-style-type: none"> Internetda oshkor qilish ESIANing qog'oz nuxsalarini jamoat yojlarida joylashdirish² Jamoat yojlarida varaqalar 	Joy/sana: [TBC]	<ul style="list-style-type: none"> Natijalarni oshkor qilish va muhokama qilish ESIA tadqiqotining onlayn ESIA tadqiqoti natijalarini oshkor qilish va muhokama qilish 	Texnik bo'limgan Xulosa (NTS) ESIA onlayn Mahalliy ESIA to'plami	Ommaviy axborot vositalarida e'lonlar Veb-sayt e'lonlari	Mahalliy hokimiyat va Mijoz (ko'magi bilan E&S maslahatchisi)
OAVda e'lonlar						
Mintaqaviy Hukumat Agentliklar	Yakkama-yakka uchrashuv	Joy/sana: [TBC]	<ul style="list-style-type: none"> Jamoatchilikni muhokama qilish/muvofiqlashtirish mahalliy ESIA natijalari bo'yicha tinglash tadbiri 	Mahalliy ESIA to'plami Telefon va Telegram	E&S bo'yicha maslahatchi (mijoz ko'magida)	
Mahalliy kutubxonalar	<ul style="list-style-type: none"> Yakkama-yakka uchrashuvlar Telefon qo'ng'iroqlari ESIANing qog'oz nuxsalarini jamoat yojlarida joylashdirish • varaqalar joylashdirish 	Joy/sana: [TBC]	<ul style="list-style-type: none"> Mahalliy ma'lumotlarni oshkor qilishni tashkil qilish ESIA to'plami 	Mahalliy ESIA to'plami Shaxsiy o'zaro ta'sir	E&S bo'yicha maslahatchi (mijoz ko'magida)	
Barcha manfaatdor tomonlar guruhlari, shu jumladan yagona ayollar guruhlari va xotin-qizlar qo'mitasi mutaxassisli bilan muhokama	<ul style="list-style-type: none"> Jamoatchilik muhokamasi tadbiri • Guruh majlisiga 	Joy/sana: [TBC]	<ul style="list-style-type: none"> ESIA tadqiqoti natijalarini oshkor qilish va muhokama qilish • Jamoat muhokamasiga muqobil uchrashuv 	Mahalliy ESIA to'plami	Telefon va Telegram	E&S bo'yicha maslahatchi (mijoz ko'magida)
LRPda aniqlangan ta'sirlangan shaxslar va tegishli boshqa manfaatdor tomonlar	<ul style="list-style-type: none"> Jamoatchilik muhokamasi tadbiri • Guruh majlisiga 	Joy/sana: [TBC]	<ul style="list-style-type: none"> LRPni oshkor qilish va muhokama qilish, jumladan: • aktivlarni tekshirish va tekshirish zarar ko'rgan er egalari bilan baholash natijalari, zarar ko'rgan er egalari va chorvadorlarni tegishli baholash 	Mahalliy LRP to'plami	Telefon va Telegram	E&S bo'yicha maslahatchi (mijoz ko'magida)
LRP						
usullari, kompensatsiya va ko'chirishda yordam berish tamoyillari haqida xabardor qilish						

² ESIA hujjatining qog'oz versiyalari manfaatdor tomonlar o'qishi uchun mahalliy tilda ochiq jamoat joylashdiriladi. A'zolarni qayd etish uchun ESIA hujjatida ro'yxitga olish va sharhlar qutisi qoldiriladi

ESIA bilan maslahatlashgan jamoatchilik va jamiyatning har qanday fikr-mulohazalarini olish uchun. Loyiha qurilish bosqichiga o'tayotganda ular ushbu muammolarni hal qilishlari uchun bu ma'lumotlar Mijoz bilan baham ko'rildi.

Manfaatdor tomon Turkum	Manfaatdor tomonlarning ishtiroki Usullari	Manzil/ Vaqt jadvali	Maqsad	Konsultatsiya Oshkora qilish Materiallar	Oldindan o'rtacha Bildirishnoma	Mas'uliyat
			<ul style="list-style-type: none"> • individual va jamoaviy huquqlarmi tushunarli va shaffof tarzda taqdim etish. 			
			<ul style="list-style-type: none"> • Aktivlarni inventarizatsiya qilish va undan keyingi baholash natijalariga bo'lgan har qanday e'tirozlar aktivlarni kuzatish, birlgilikda tekshirish va/yoki bahsli baholash jihatlarini takrorlashni kafolatlaydi. 			
QURILISH BOZQASI						
Barcha manfaatdor tomonlar guruhlar	<ul style="list-style-type: none"> • Interneta oshkor qilish • ESIAning qog'oz nusxalarini jamoat joylarida joylashtirish • Jamoat joylarida varaqalar • OAVda e'lonlar 	Joy/sana: [TBC]	<ul style="list-style-type: none"> • Ochib bering va muhokama qiling qurilish holati va sodir bo'lishi kerak bo'lgan har qanday muhim voqealar (masalan, komponentni etkazib berish) 	Eslatmalar	<ul style="list-style-type: none"> • Ommaviy axborot vositalarida e'lonlar • Veb-sayt e'lonlari. • Jamoat joylarida e'lon qilingan. 	Mijoz
Mahalliy jamoalar kirish yollarini bo'ylab va loyiha maydoniga yaqin	<ul style="list-style-type: none"> • Jamoatchilik muhokamasi (qurilish boshlanishidan oldin) 	Joy/sana: [TBC]	<ul style="list-style-type: none"> • Jamoatchilik va yo'l foydalananuvchilari xavfsizligi • Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmlarini tushuntirish • Potentsial ishga joylashish imkoniyatlarini reklama qilish • Ochib bering va muhokama qiling qurilish holati va sodir bo'lishi kerak bo'lgan har qanday muhim voqealar (masalan, komponentni etkazib berish) 	Mahalliy ESIA to'plami • Shaxsiy o'zaro ta'sir • Jamoat joylarida e'lon qilingan	Mijoz	
Mintaqaviy Hukumat Agentliklar	Yakkama-yakka uchrashuv	Joy/sana: [TBC]	<ul style="list-style-type: none"> • Ochib bering va muhokama qiling 	Mahalliy ESIA to'plami • Shaxsiy o'zaro ta'sir	Mijoz	
Mahalliy kutubxonalar	<ul style="list-style-type: none"> • Yakkama-yakka uchrashuvlar • Telefon qo'ng'iroqlari • ESIAning qog'oz nusxalarini jamoat joylarida joylashtirish • varaqalar va shikoyat blankalarini joylashtirish 	Joy/sana: [TBC]	<ul style="list-style-type: none"> • Potentsial ishga joylashish imkoniyatlarini reklama qilish • Ochib bering va muhokama qiling qurilish holati va sodir bo'lishi kerak bo'lgan har qanday muhim voqealar (masalan, komponentni etkazib berish). • Potentsial ishga joylashish imkoniyatlarini reklama qilish • Shikoyat/izoh shakllarini to'plash 	Mahalliy ESIA to'plami • Shaxsiy o'zaro ta'sir • Jamoat joylarida e'lon qilingan	Mijoz	
Barcha manfaatdor tomonlar guruhlar	<ul style="list-style-type: none"> • Ommaviy tadbir • Jamoat joylarida varaqalar joylashtirish • Ommaviy axborot vositalarida e'lonlar 	Joy/sana: [TBC]	<ul style="list-style-type: none"> • Ochib bering va muhokama qiling qurilish holati va sodir bo'lishi kerak bo'lgan har qanday muhim voqealar (masalan, komponentni yetkazib berish) • Hamjamiyatni ishga joylashish imkoniyatlari haqida xabardor qilish 	Mahalliy ESIA to'plami ESIA NTS onlayn	<ul style="list-style-type: none"> • Ommaviy axborot vositalarida e'lonlar • Jamoat joylarida e'lon qilingan 	Mijoz

Manfaatdor tomonlarning ishtiroki
Usullari

Manfaatdor tomon
Turkum

Manzil/
Vaqt jadvali

Maqsad

- Mumkin bo'lgan shikoyatlar bo'yicha fikr-mulohazalami toplash va taqdim etish

Konsultatsiya
Oshkorra qilish
Materiallar

Oldindan o'rtacha
Bildirishnoma

Mas'uliyat

7. Asboblar, texnikalar va yozuvlarni boshqarish

7.1 Kirish

Ushbu bo'limda manfaatdor tomonlar bilan muloqot qilishda foydalaniladigan/qo'llanilishi mumkin bo'lgan vositalar va texnikalar, shu jumladan tez-tez beriladigan savollar va javoblar hamda manfaatdor tomonlar bilan ma'lumot almashish va ularning fikr-mulohazalarini yig'ish va yig'ish uchun ishlatalishi mumkin bo'lgan maxsusvositalar va texnikalar qisqacha tavsiflanadi.

7.2 Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilish uchun vositalar va texnikalar

Loyiha ma'lumotlarini oshkor qilish va majburiyat ma'lumotlarini to'plash uchun turli xil vositalar va usullardan foydalanish mumkin. Loyiha uchun ishlatalishimumkin bo'lgan asosiy vositalar va texnikalar **7-1-jadvalda jamlangan**.

7-1-jadval: Axborotni oshkor qilish va to'plash vositalari va usullari

Maqsad	Asbob/texnika	Tavsif
Ma'lumotni baham ko'ring va oshkor qiling	Jamoat yig'ilishi	Axborotni manfaatdor tomonlarning keng doirasiga oshkor qilish imkonini beradi. Loyiha ma'lumotlari bosma formatda taqdim etilishi mumkin va Masdar xodimlari og'zaki tushuntirishlar berishi mumkin. Axborotni oshkor qilishning yagona vositasi sifatida foydalanilmasligi kerak, lekin kamroq ovozli va mobil manfaatdor tomonlarga (masalan, afisha/flyer/varaqlar, xatlar va ommaviy axborot vositalari) erishaoladigan texnika bilan birlashtirishni ko'rib chiqing.
Plakat/flyer/varaqa	Barcha manfaatdor tomonlarni holat va varaqlar haqida xabardor qilish uchun plakatlar, flyerlar yoki varaqlardan foydalaning. loyihanihan borishi. Ommaviy yig'ilishda qatnashish ehtimoli kamroq bo'lgan manfaatdor tomonlarga murojaat qilish vositasi. Shikoyat mexanizmini tushuntirish uchun afisha/flyer/varaqladan ham foydalanish mumkin.	
Xat	Loyiha ma'lumotlarni tarqatish vositasi. Bundan tashqari, manfaatdor tomonlarning sharhlari qanday ko'rib chiqilganligi haqida yangilash uchun qaytaaloqa mexanizmi sifatida foydalanish mumkin. Flyer bilan birlashing va sharh formasini qo'shishni o'ylab ko'ring.	
OAV (radio, bosma, televizion)	Muayyan masalalar bo'yicha in'ikoslarni chuqur o'rganish uchun foydalanish mumkin. Ruxsatnomalar, ishga joylashish va har qanday muayyan loyiha taraqqiyoti yangilanishlari haqidagi ma'lumotlarni oshkor qilish uchun foydalidir.	
Ma'lumot va fikr-mulohazalarni to'plang va tuzing	Fokus-guruh muhokamasi (FGD) Chuqur norasmiy intervyu	Muayyan masalalar bo'yicha in'ikoslarni chuqur o'rganish uchun foydalanish mumkin. Manfaatdor tomonlar bilan aloqa o'rnatish va ularning loyihamaga individual nuqtai nazarini o'rganish uchun foydalish texnika. Bu ko'p vaqt talab qildigan jarayon va odatta asosiy manfaatdor tomonlar uchun umratilgan.
Izoh shakli	Manfaatdor tomonlardan ma'lumotlarni alohida o'rghanish va kamroq ovozli manfaatdor tomonlarga Loyihabo'yicha o'z fikrlarini baham ko'rishga imkon berish vositasi. Jamoat yig'ilishlarida foydalanish kerak.	
Shikoyat shakli	Muayyan loyiha faoliyati yoki faoliyatiga oid ma'lum manfaatdor tomonidan ma'lumot to'plash va manfaatdor tomonlarga ularning shikoyatlarini qabul qilish/tan olish to'grisidagi yozuvni taqdim etish.	

Manba: "Samarali jamoatchilik ishtiroti texnikasi" dan moslashtirilgan, Xalqaro jamoatchilik ishtiroti assotsiatsiyasi, 2011 yil

Quyida keltirilgan xabar berish usullari axborotni oshkor qilish va maslahat tadbirlarini e'lon qilish uchun ishlatalishi mumkin.

7.3 Tablolar va plakatlar

Yoritgichlar va plakatlar mahalliy hamjamiyatlarni va boshqa manfaatdor tomonlarni maslahatlashuv faoliyati haqida xabardor qilish uchun foydalidir. Ushbu usullar, agar iloji bo'lsa, tegishli ma'lumotni og'zaki ravishda tarqatish imkonini berish uchun muayyan faoliyatdan ikki hafta oldin (masalan, jamoatchilik maslahati) qo'llaniladi.

7.4

Jamoatchilik bilan aloqalar bo'yicha mutaxassis

Masdar Jamiyat bilan aloqalar bo'yicha xodimni (CLO) ishga oladi, u:

- manfaatdor tomonlar bilan muloqot qilish.
- Loyihaning shikoyatlarini ko'rib chiqish mexanizmini boshqaring, birinchi navbatda shikoyatchiga javob bering va butun jarayon davomida shikoyatchi bilanaloqada bo'ling, jamoatchilik rahbarlarining ma'lumotlari asosida shikoyatlarni o'rganing va ularni bartaraf qiling.

- maxfiy ma'lumotlar.
- Shikoyat shakllarini qabul qiling va
- Manfaatdor tomonlarni jaib qilish rejasini va ma'lumotlar bazasini, shu jumladan yig'ilish protokollarini saqlang.
- Bo'lajak tadbirlar, uchrashuvlar va treninglar haqida jamoatchilik bilan muloqot qilish.
- Kerakli hollarda LRP uchun plakatlar, press-relizlar, ommaviy axborot vositalari va boshqa tashqi aloqalarni tayyorlang.

7.5 Oshkor qilish va maslahat usullari

Loyihaning tegishli ma'lumotlarini oshkor qilish ta'sirlangan jamoalar va boshqa manfaatdor tomonlarga loyihaning xavflari, ta'siri va imkoniyatlarini tushunishga yordam beradi. Manfaatdor tomonlarni to'liq, to'g'ri va tushunarli ma'lumotlar bilan ta'minlash mazmunli ishtirok etish uchun zarurdir. Zarur bo'lganda, barcha yozma loyiha ma'lumotlari ingliz va o'zbek tillarida e'lon qilinadi. Maslahat usullari manfaatdor tomonlarga fikr bildirish va Loyiha bo'yicha o'z tashvishlari, shikoyatlari yoki takliflari bilan bo'lismish mexanizmini ta'minlaydi.

7.6 Onlayn oshkor qilish

Onlayn ma'lumot Internetga ega bo'lgan barcha manfaatdor tomonlar uchun hujjatlarga tez va bepul kirish imkonini beradi. Onlayn tarzda oshkor qilingan hujjatlar shu maqsadda Masdar tomonidan yaratilgan veb-saytda oshkor qilinadi. Qog'oz nusxalarini oshkor qilish

Asosiy joylarda (masalan, mahalliy hokimiyat binolari) bosma hujjatlarni oshkor qilish. Qog'oz nusxalarini bepul taqdim etiladi va savodxonlikning barcha darajalariga yordam beradigan hujjatlar bilan birga ingl. Quyidagi hujjatlar kamida ingliz va mahalliy tilda (o'zbek) taqdim etiladi:

- ESIA
- Yakuniy ESIAning texnik bo'limgan xulosasi; va
- Loyiha varaqalari

7.7 Ochiq uchrashuvlar bilan maslahatlashish

Ochiq uchrashuvlar manfaatdor tomonlarga o'z fikr va mulohazalarini baham ko'rish imkonini beradi, shaffoflikni ta'minlaydi, chunki barcha manfaatdor tomonlar bir xil ma'lumotlar hamma bilan bo'lismishini ko'rishlari va hamjamiyat a'zolari o'z vakillarining pozitsiyasi haqida bilishlari mumkin. Uchrashuvga borgan har qanday shaxs ishtirok etishi va o'z tashvishlari bilan bo'lismishi mumkin.

Dastlabki taqdimot, savodsiz ishtirokchilar barcha ma'lumotlarni olishlarini ta'minlash uchun ishtirokchilarga barcha tegishli ma'lumotlarni vizual va og'zaki tarzda olib beradi. Uchrashuvda manfaatdor tomonlar o'z fikrlarini bildirishi uchun katta vaqt ajratilishi kerak. Manfaatdor tomonlar tomonidan ko'tarilgan har bir fikrga javob beriladi va barcha fikr-mulohazalar, savol-javoblar protokollashtiriladi.

Agar ommaviy yig'ilishda qatnashish uchun biron bir yordam talab etilsa, Masdar ularning ishtirok etishi yoki tegishli ma'lumotlarni taqdim etishi va fikr-mulohazalarini to'plashi uchun zarur choralarini ko'radi.

7.8 SEPni yozib olish va kuzatish

Ishga kirishish faoliyatining shaffof hujjatlari Masdarga manfaatdor tomonlarning Loyihani ishlab chiqish bo'yicha fikrlari va xavotirlarini kuzatish imkonini beradi va Masdarning ishtirok etishi uchun qo'shimcha manfaatdor tomonlar va manfaatdor tomonlar guruhlarini aniqlashga yordam beradi.

Bundan tashqari, monitoring natijalari, ham sifat, ham miqdoriy, har chorakda kamida bir marta manfaatdor tomonlarga oshkor qilinadi. Taklif etilayotgan monitoring va baholash tadbirlari quyida keltirilgan:

- Masdarning ommaviy axborot vositalarida yoritilishini kuzatib boring.
- Ishtirok etilgan yig'ilishlar, jamoat yig'ilishlari, fokus-guruh muhokamalari va hokazolarni o'z ichiga olgan barcha ishtirok tadbirlarini yozib oling.
- Barcha aloqa materiallarining nusxalarini (elektron yoki qog'oz nusxada) saqlang.
- Qoniqish darajasini aniqlash uchun manfaatdor tomonlar bilan suhbatlar o'tkazish.
- Asosiy samaradorlik ko'rsatkichlari (KPI) bo'yicha ishlashni ishlab chiqish va baholash. Ba'zi tavsiya etilgan KPIlar quyidagilarni o'z ichiga oladi:
  - Har chorakda amalga oshiriladigan jaib etish tadbirlari soni - manfaatdor tomonlar guruhi va jaib qilish turi bo'yicha;
  - Manfaatdor tomonlarni jaib qilish bo'yicha tadbirlarda qatnashuvchilar soni (kutilgan va haqiqiy); va
  - Har chorakda kelib tushgan shikoyatlar soni.
  - Rejalar va tadbirlarni qayta ko'rib chiqish.

8. Shikoyat mexanizmi

XMKning asosiy talabi samarali va adekvat Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmini yaratish va muloqot qilishdir. Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmini samaraliamalga oshirish mahalliy hamjamiyat va boshqa manfaatdor tomonlarning shikoyatlarini boshqarish uchun juda muhimdir. Bu SEP va jalg qilish jarayonining ajralmas qismi bo'lib, loyihaning ta'sir ko'lami va kutilayotgan xatarlarini aks ettirishi kerak.

8.1 Umumiyo'q ko'rinish

Mahalliy aholiga loyiha faoliyati bilan bog'liq muammolarni aytish va hal qilishning ishonchli usuli kerak. Mahalliy miqyosdagi shikoyatlarni hal qilish mexanizmi ishonchli tuzilmalari va mahalliy aholi va kompaniya birgalikda samarali echimlarni topishi mumkin bo'lgan yondashuvlar to'plamini taklif qilish orqali istiqbolli yo'litaqdimal etadi. Masdar quyidagi shikoyatlar mexanizmini ishlab chiqadi va amalga oshiradi:

- Kichkina nizolar chuqr shikoyatlarga aylanmasdan oldin nisbatan tezroq xulosaga kelish ehtimolini oshiradi.
- Nizoga egalik huquqini mahalliy aholi qo'lida ushlab turadi
- Muammolarni hal qilishning erta, samarali va arzonroq usulini taklif qiladi
- Xavflarni kamaytiradigan va mezbon hamjamiyat oldidagi mas'uliyatni kuchaytiradigan kompaniyalar uchun yanada barqaror biznes muhitini rag'batlaniradi.

Muvaffaqiyatli shikoyat mexanizmi quyidagi maqsadlarga erishishga yordam beradi:

- Samarali muloqot uchun kanallarni oching
- Kompaniyaning jamiyat a'zolari va ularning farovonligi haqida qayg'urishini ko'rsatish
  - Kompaniya faoliyati natijasida yuzaga keladigan jamoalarga salbiy ta'sirlarni yumshatish yoki oldini olish
  - Ishonch va hurmatni yaxshilang
  - Hokimiyatdagi nomutanosiblikni kamaytiradigan muammolarni ko'tarish, hal qilish va hal qilish uchun tuzilmalarni taqdim eting
- Samarali munosabatlarni rivojlantirish
  - Jamiyatda komaniyaning faoliyat yuritish uchun "ijtimoiy litsenziysi" qabul qilinishini shakllantirish.

AECOM, Masdar nomidan, XMKning ishslash standartlari va ko'rsatmalariga muvofiq Loyiha uchun shikoyatlar mexanizmini ishlab chiqdi, unda shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmlari bo'yicha turli tamoyillar va ilg'or amaliyot choralar mavjud. Bularga quyidagilar kiradi:

- Shikoyatlarni qabul qilish, qayd etish yoki hujjatlashtirish va ularga murojaat qilish uchun oson kirish mumkin, madaniy jihatdan mos va zarar ko'rganjamoalar uchun tushunarli tartibni belgilang.
- Kompaniya/jamiyatni jalg qilish jarayonida zarar ko'rgan jamoalarni mexanizm haqida xabardor qiling.
- Shikoyatlarga jabrlanuvchi hamjamiyatni jalg qilgan holda hamkorlikda yechimlarni qachon va qanday izlash kerakligini ko'rib chiqing.
- Xavotirlarni zdulik bilan hal qilish, bunda tushunarli va shaffof jarayondon foydalaniib, barcha segmentlar uchun osonlik bilan foydalanish mumkin. ta'sirlangan jamoalar - va hech qanday to'lovsiz va qasossiz.
- Jinslar va zaif guruhlarning to'liq ishtirokini ta'minlash.
- Tizimni loyihalashda nizolarni hal qilishning odatiy va an'anaviy usullarini hisobga olish.
- Qabul qilish va javob berish uchun mas'uliyat bilan kompaniya ichida izchil, tajribali va malakali xodimlarni tayinlash. shikoyatlar.
- Shikoyatlari yetarlicha ko'rib chiqilmagan deb hisoblaganlar o'z ishini qayta ko'rib chiqish uchun tashqi organga murojaat qilishlari uchun ularni bartarafetish mexanizmini yarating.
- Qabul qilingan shikoyatlar va berilgan javoblarni hujjatlashtiring va vaqtiga qoldi bilan jamiyatga hisobot bering.
- Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi ushu jamoalarni tashvishga solayotgan masalalar bo'yicha davriy hisobotlarni taqdim eting.

Ishslash standartlari va yo'l-yo'riq ko'rsatmalarida ta'kidlanganidek, shikoyat mexanizmi Masdarga jamiyatning loyiha tavakkalchiligi va ta'siri haqidagi tushunchasini tushunishga yordam berishi kerak, bu esa jamiyatning muammolarini hal qilish uchun o'z chora-tadbirlari va harakatlarini o'zgartirishga yordam beradi.

Masdarning shikoyatlarni ko'rib chiqish tartibining maqsadi Loyihadan bevosita zarar ko'rgan odamlar, shu jumladan mahalliy hamjamiyat, fermerlar va ularning oila a'zolarining barcha sharhlari va shikoyatlari tegishli tarzda ko'rib chiqilishi va ko'rib chiqilishini ta'minlashdan iborat. Bundan tashqari,

Shikoyatni ko'rib chiqish mexanizmida qabul qilingan shikoyatlar bo'yicha amalga oshirilishi kerak bo'lgan tuzatish choralari bo'lisi kerak, bunda shikoyatchiga natijalar to'g'risida ma'lumot beriladi. Manfaatdor tomonlarning fikr va shikoyatlarini bildirish vositalari ularning madaniyatiga mos kelishikerak. Masdar har doim ham og'zaki, ham yozma shaklda Loyiha bo'yicha sharh va shikoyatlarni qabul qiladi.

8.2 Prinsiplar

Birlashgan Millatlar Tashkilotining Biznes va Inson huquqlari bo'yicha yetakchi tamoyillari (UNGP) shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmini muvaffaqiyatlama malga oshirish uchun bir qancha "samaradorlik mezonlari"ni sanab o'tadi. UNGP har doim shunday bo'lisi kerakligini ta'kidlaydi:

- Qonuniy: shikoyat ko'rib chiqish jarayonining hech bir tomoni ushbu jarayonningadolatli o'tkazilishiga xalaqit bermasligini ta'minlash uchun uaniq shaffof va etarlicha mustaqil boshqaruv tuzilmasiga ega bo'lisi kerak;
- Foydalinish mumkin: u foydalinishni xohlovchi manfaatdor tomonlarga e'lon qilinishi va kirishda to'siqlarga duch kelishi mumkin bo'lgan jabrlangan tomonlarga tegishli yordam ko'rsatishi kerak, jumladan til, savodxonlik, xabardorlik, moliya, masofa yoki repressiyadan qo'rqish;
- Bashorat qilinadigan: u har bir bosqich uchun vaqt chegaralari bilan aniq va ma'lum tartibni taqdim etishi kerak; jarayon turlari va u taklif qilishimumkin bo'lgan (va qila olmaydigan) natijalar va har qanday natijaning bajarilishini nazorat qilish vositalarining aniqligi;
- Adolatli: u jabrlangan manfaatdor tomonlarningadolatli vaadolatli shartlarda shikoyat ko'rib chiqish jarayonida ishtiroy etish uchun zarur bo'lganaxborot, maslahat va ekspertiza manbalaridan oqilona foydalinishini ta'minlashi kerak;
- Huquqlarga mos: u o'z natijalari va himoya vositalari xalqaro tan olingen inson huquqlari standartlariga mos kelishini ta'minlashi kerak; va
- Shaffoflik: u jamoatchilik manfaatlariga taalluqli masalalarni qondirish uchun jarayon va natjalarning etarli darajada shaffofligini ta'minlashi va ilojiboricha shaffoflikni ta'minlashi kerak.

8.3 Odatda duch keladigan shikoyatlarga misollar

Quyidagi jadvalda odatda bunday yirik qurilish loyihasida uchraydigan shikoyat turlariga misollar keltirilgan.

8-1-jadval: Shikoyat turlari

Turi	Shikoyatchi(lar)	Misollar	Xavf darajasi
Kompaniya faoliyati bilan bog'liq nisbatan kichik va bir martalik muammolar	Shaxsiy yoki oila	Jamiyat a'zosining devoriga zarar yetkazgan kompaniya yuk mashinasi; kompaniya xodimi va jamiyat a'zosi o'tasidagi bir martalik humratsizlik bilan uchrashish	Past
Kompaniya faoliyati bilan bog'liq nisbatan kichik, ammo takrorlanadigan muammolar	Shaxsiy yoki oila yoki kichik odamlar guruhi	Korxona xodimlari darvozalarni yopmagani uchun chorva mollari bo'shab ketmoqda	Past/O'yrta
Nisbatan kichik, lekin takrorlanuvchi va keng tarqalgan muammolar	Bir nechta shaxslar, oilalar yoki kattaroq guruhlar	Kompaniya bilan bog'liq yo'l harakati changni ko'tarib, quritish uchun osilgan kiyimlarga to'kiladi	O'rtalik
Muhim va kattaroq takrorlanuvchi muammolar	Jamiyat guruhlari, nodavlat yoki jamoat tashkilotlari yoki mahalliy hukumatlar	Kompaniyaning portlashi binoga strukturaviy va/yoki estetik zarar yetkazishi mumkin	Yuqori
Kompaniya faoliyati odamlarning ko'proq populyatsiyasiga sezilarli salbiy ta'sir ko'rsatdi, degan asosiy da'volar	Jamoah guruhlari, nodavlat yoki jamoat tashkilotlari yoki mahalliy hukumatlar	Jamiyatning suv ta'minotiga salbiy ta'sir ko'rsatadigan kompaniya operatsiyalari ichimlik, chorva mollari va/yoki sug'orish uchun xavfli holga keltiradi.	Juda yuqori
Siyosat yoki protsessual masalalar bo'yicha asosiy da'volar	Nodavlat notijorat tashkilotlari, jamoat guruhlari yoki jamoat tashkilotlari yoki mahalliy hukumatlar	Kompaniyaning o'z siyosatiga rioya qilmasligi; oldindan va asosli rozilikkda erishish uchun ko'p tomonlama kreditorlarning tegishli maslahatlashuvlar bo'yicha ko'rsatmalariga rivoja qilmaslik; zarar ko'rgan aholini qayta joylashtirish va kompensatsiya to'lashning etarli emasligi	Juda yuqori

8.4 Jamiyat umidları

Mahalliy aholi shikoyat qilganda, ular odatda quyidagilardan birini yoki bir nechtasini olishni kutishadi:

- Ularning muammosini tan olish
- Kompaniya faoliyatiga oid savollarga halol javob
- Shikoyatga sabab bo'lgan xatti-harakatni o'zgartirish
- Ba'zi boshqa adolatli chora (variantlar o'z ichiga oladi: uzr so'rash/kompensatsiya)

O'z tashvishlarini bildirishda, ular ham eshitilishini va jiddiy qabul qilinishini kutishadi. Nihoyat, Masdar, pudratchilar yoki hukumat amaldorlari odamlarni shikoyatlarni aytishlari va ularni qasos olmasdan hal qilishga harakat qilishlari kerak. Manfaatdor tomonlar shikoyatlarni anomim tarzdayuborish uchun shikoyat qilish mexanizmidan foydalanish mumkinligi haqida xabardor qilinishi kerak.

8.5 Mas'uliyat

Shikoyat mexanizmini amalga oshirish guruhi Masdar va/yoki Masdar, EPC pudratchisi va CLOning HSE menejerlaridan iborat bo'lishi kerak. Amalga oshirish guruhida aniq mas'uliyat va javobgarlik chegaralari o'rnataladi.

Jamoaning barcha a'zolari manfaatdor tomonlarni jalg qilish bo'yicha etarli darajada o'qitilishi muhimdir.

CLO ingliz, rus va o'zbek tillarini yaxshi biladigan va mahalliy urf-odatlarni yaxshi biladigan mahalliy shaxs bo'lishi muhimdir.

8-2-jadval - Shikoyatlarni boshqarish bo'yicha mas'uliyat

Tashkilot	Shikoyatlarni boshqarish bo'yicha mas'uliyat
Kompaniyaning E&S menejeri • CLO talablarni qondirish uchun zarur bo'lgan zarur resurslar va xodimlarga ega bo'lismeni ta'minlash Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmining (GM) majburiyatlari. Jiddiy shikoyatlarni tekshirish va ushbu shikoyatlarga tegishli echimlarni taklif qilish orqali shikoyatlarni hal qilishni qo'llab-quvvatlash.	
	<ul style="list-style-type: none"> • Vaqt o'tishi bilan shunga o'xshash shikoyatlar takrorlanmasligi uchun, ko'tarilgan shikoyatlar kelajakda Loyihaning ekologik va ijtimoiy faoliyatini yaxshilash uchun ishlatalishini ta'minlash. • Shikoyatlarni ko'rib chiqish jarayoni samaradorligini kuzatish va uni yaxshilash uchun o'zgartirishlar kiritishkerak bo'lganda samaradorlik.
Kompaniya hamjamiyatি Aloqa xodimi (CLO)	<ul style="list-style-type: none"> • GM haqida xabardorlikni oshirish va GM varaqasi va blankalarining nusxalarini tarqatish. • Shikoyat bildirmoqchi bo'lgan odamlarga amaliy yordam ko'rsatish, ular qodir bo'lislari Shikoyat shaklini to'ldiring. • Shikoyat reestri yangilanishi uchun kompaniyaning E&S menejeriga ma'lumotni, to'dirilgan shikoyat shakllarining nusxalarini yuboring. • Boshqa manfaatdor tomonlar, shu jumladan, tashvish bildirgan shaxs/guruh bilan yaqin hamkorlikda shikoyatlarni tekshirish va hal etishni qo'llab-quvvatlash. • EPC a'zosi bilan aloqada bo'lganshaxs yoki guruh tomonidan berilgan har qanday shikoyatlarni boshqarish
EPC pudratchisi Vakillar	Pudratchining ishchi kuchi, rasmiy ro'yxatga olish, tergov va hal qilish uchun Kompaniya CLOga. • Kompaniyaning har qanday holatlarni tekshirish va hal qilish jarayonida ularni har tomonlama qo'llab-quvvatlash yuzaga keladigan shikoyatlar.

Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmini amalga oshirish guruhi Masdardagi HSE menejerlari va tayinlangan CLO (jamoat bilan aloqa bo'yichaxodim)dan iborat bo'lishi kerak. Amalga oshirish guruhida aniq mas'uliyat va javobgarlik chegaralari o'rnataladi. Jamoaning barcha a'zolari manfaatdor tomonlarni jalg qilish bo'yicha etarli darajada o'qitilishi muhimdir. CLO ingliz, rus va o'zbek tillarini yaxshi biladigan va mahalliy urf-odatlarni yaxshi biladigan mahalliy shaxs bo'lishi muhimdir.

Har qanday shaxs yoki tashkilot 8-3-jadvalda ko'satilgan aloqa ma'lumotlaridan foydalangan holda shaxsan yoki pochta, elektron pochta yoki faks orqalisharlar va / yoki shikoyatlarni yuborishi mumkin.

8-3-jadval: Mas'ul shaxslar va aloqa ma'lumotlari

Qurilishdan oldingi bosqich	Qurilish bosqichi

Masdar	Masdar
Xurshid Karamatov, jamoatchilik bilan aloqalar bo'limi xodimie-mail: kkaramatov@masdar.ae	Tasdiqlash uchun
Jamoatchilik bilan aloqalar bo'yicha xodimi (CLO)	Jamoatchilik bilan aloqalar bo'yicha xodimi (CLO)
Saida Yusupova, Jamoatchilik bilan aloqalar bo'limi menejeri e-mail: Saidayusupova@gmail.com	Tasdiqlash uchun
Bog'lanishchun telefon raqami: (+99893) 522-00-70 (+99890) 319-77-21	

Yuqoridagi aloqa ma'lumotlariga qo'shimcha ravishda, mahalliy aholi norasmiy tarzda shikoyat qilishlariga imkon berish uchun saytga kirishda pochta qutisitaqdim etiladi.

Shikoyat qutilari har bir atrofdagi loyiha hamjamiyatiga joylashtiriladi. Bu mahalliy jamoat binosida (TBC) bo'lishi mumkin.

8.6 Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmini amalga oshirish

Qayta ta'kidlash joizki, shikoyatlar mexanizmining maqsadi loyihaning ekologik va ijtimoiy faoliyatiga oid manfaatdor tomonlarning tashvishlari va shikoyatlariniqabul qilish va hal qilish tizimini yaratishdan iborat. Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmining asosiy benefitsiarlari sifatida ta'sirlangan jamoalar mayjud. U tushunarli va shaffof maslahatlashuv jarayonidan foydalangan holda, muammoni yoki tashvishni keltirib chiqargan tomon uchun hech qanday to'lovsiz va hech qanday to'lovsiz foydalanish mumkin bo'lgan madaniyatga mos keladigan muammolarni tezda hal qilishga intiladi. Ushbu mexanizm sud yoki ma'muriy himoyavositalaridan foydalanishga to'sqinlik qilmaydi. ESIA uchun manfaatdor tomonlarni jalb qilish jarayonida manfaatdor tomonlar ushbu shikoyat mexanizmi haqidaxabardor qilinadi va maslahatlashadi. Shikoyat mexanizmi hayot tsikli loyihasi davomida faol ravishda e'lon qilinadi.

Loyiha bo'yicha shikoyat qilish mexanizmi quyidagi tamoyillarga mos keladi:

- Jarayonning maqsadi nima ekanligini boshida aniqlab bering.
- Shikoyat berish bilan bog'liq na xarajat, na qasos bo'lmasligiga odamlarni ishontiring.
- Butun jarayon (ya'ni, shikoyat qanday qabul qilinadi va ko'rib chiqiladi, qanday qarorlar qabul qilinadi va shikoyat qilish uchun qanday imkoniyatlar mavjudbo'lishi mumkin) uni yozma shaklda qo'yish, ommaga e'lon qilish va tegishli manfaatdor tomonlarga tushuntirish orqali iloji boricha shaffof bo'ladi.

Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi turli joylarda va hokimiyatga xatlar orqali e'lon qilinadi va undan hamma foydalanishi mumkinligi tushuntiriladi.

Shikoyatlarni ko'rib chiqish tartibi, shikoyat shakllari va javoblar haqidagi barcha ma'lumotlar rus va o'zbek tillarida mavjud bo'ladi. Mexanizmga kirish bepulbo'ladi.

Shikoyat ko'tarish odamlar uchun xavf tug'dirishi mumkin, ayniqsa, agar u korruptsiya, noto'g'ri xatti-harakatlar, tovon to'lash kabi masalalarga tegishli bo'lsa yoki mahalliy ijtimoiy me'yordarga, jumladan, gender me'yordariga to'sqinlik qilsa. Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi aniq javob bermaslik siyosati, shikoyat bo'yichato'plangan shaxsiy ma'lumotlarning maxfiyligi va saqlanishini ta'minlash choralar, shuningdek, anonim shikoyatlarni yuborish imkoniyati kabi ehtiyyot choralarini o'z ichiga oladi.

Shikoyatlarni ko'rib chiqish bosqichma-bosqich jarayonni hamda ularni to'g'ri bajarish uchun belgilangan mas'uliyatni o'z ichiga oladi.

Masdar quyidagi bo'limlarda muhokama qilingan jarayon bosqichlarini kuzatib boradi.

Loyihaning kreditorlari ham o'zlarining mustaqil javobgarlik mexanizmlari tarmog'iga (IAMS) ega. Bu, agar Masdar tomonidan o'rnatilgan Shikoyatlarni ko'ribchiqish mexanizmi ishlamasra, shikoyatchilarga Loyiha bo'yicha har qanday tashvishlarini bildirish imkoniyatini beradi.

8.6.1 Shikoyatlarni ko'rib chiqish tartiblarini e'lon qilish

Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmlari quyidagi yo'llar bilan e'lon qilinadi:

- Plakatlar (loyiha maydoni, mahalliy Kengash, hozirgi A va B fermer xo'jaligi foydalanuvchilari va saytdan 5 km buferdagisi turar-joy klasterlari).
- Kelajakdagi maslahat uchrashuvlari.
- Mahalliy va viloyat hokimiyatlariga xatlar va onlayn (veb-sayt).

Onlayn va bosma materiallarda taqdim etilgan ma'lumotlar kamida quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Loyiha darajasidagi qanday mexanizmlar taqdim eta oladi va shikoyatchilar undan foydalanishdan qanday foyda olishlari mumkinboshqa hal qilish mexanizmidan farqli o'laroq, kompaniyaning shikoyat mexanizmi.

- Kim shikoyat qilishi mumkin (ya'ni barcha manfaatdor tomonlar).
- Jamiyat a'zolari qayerda, qachon va qanday shikoyat qilishlari mumkin.
- Shikoyatlarni qabul qilish va ularga javob berish uchun kim mas'uldir (ya'ni CLO).
- Shikoyatchilar kompaniyadan qanday javob kutishlari mumkin, shu jumladan javob vaqtি.
- Yana qanday huquqlar va himoyalar kafolatlanadi.

8.6.2 Shikoyat yuborish

Shikoyat mexanizmi shikoyatlarni bir necha usul bilan topshirishga imkon beradi:

- Pochta orqali.
- Onlayn: elektron pochta orqali va/yoki onlayn shakl orqali.
- Loyiha eshigida.
- Pochta qutilarida (loyiha darvozasi yoki jamoalarda).
- Jamoatchilik bilan aloqalar bo'yicha xodim bilan uchrashuvlar davomida.

Yozma va og'zaki shikoyatlar loyiha eshigida qabul qilinadi - shuning uchun xavfsizlik xodimlari xabardor bo'lishi va shikoyatni to'g'ri ko'rib chiqish uchun o'qitilishkerak. Xavfsizlik xodimlari manfaatdor tomon CLOga shikoyat bilan murojaat qilmoqchi ekanligi haqida xabar berishlari kerak. Savodsiz shikoyatchilar yoki o'z shikoyatlarini og'zaki tarzda topshirishni afzal ko'rganlar uchun CLO ularni kompaniya darvozasida kutib oladi (yoki xavfsizlik cheklovlariga qarab kompaniya ofislariga kirishni taklif qilishi mumkin) va shikoyatchining tafsilotlarini qayd qiladi va shikoyatning asosiy elementlari qo'lga kiritilganligini tasdiqlash uchun ularni shikoyatchiga ovoz chiqarib o'qing.

8.6.3 Shikoyatlarni qabul qilish

Masdar barcha qayd etilgan shikoyatlarga javob beriladigan ma'lum bir vaqt oralig'ini ochiqchasiga va'da qiladi va bu javob muddati amalga oshirilishini ta'minlaydi. Odamlarga kompaniya xodimlari qachon murojaat qilishlari va/yoki shikoyatlariga javob olishlari mumkinligi haqida xabar berish orqali ularningumidsizliklari kamayishi mumkin. CLO dastlab shikoyatni qabul qiladigan Masdar xodimi bo'ladi.

Shikoyatlarni qabul qilishda quyidagi qoidalarga amal qilinadi:

- Barcha kiruvchi shikoyatlar qabul qilingan kundan boshlab bir haftadan kechiktirmay imkon qadar tezroq tan olinadi. Rasmiy tasdiqlash - shikoyat raqamiyoki boshqa identifikator va javob berish muddati - shikoyatchini tashkilot to'g'ri javob berayotganiga ishonadiradi va u loyiha da'veoning qaydini beradi. Yaxshi amaliyot sifatida, shaxsan kelib tushgan shikoyatlar joyida ko'rib chiqiladi.
- Agar murakkabroq tekshiruv talab etilsa, shikoyatchi shikoyat qabul qilingandan keyin ikki hafta ichida shikoyatni hal qilish uchun zarur bo'lganharakatlar va mumkin bo'lgan muddatlarni tushuntirib, yangilanish oladi.
- Masdar birinchi maktubda qaysi da'volar mexanizm doirasidan tashqarida ekanligini tushuntirib beradi va jamoalar ushu potensial muammolarni hal qilish uchun qanday muqobil mexanizmlardan foydalaniши mumkin.
- Shuningdek, genderga asoslangan zo'ravonlik (GBV), jinsiy ekspluatatsiya harakatlari (SEA) va jinsiy aloqa uchun maxsus protokol bo'ladi.
Ta'qib qilish (SH). Bu mahalliy hamjamiyat tomonidan qo'llanilishi mumkin bo'lgan xavfsiz, maxfiy va mayjud shikoyat mexanizmini o'z ichiga oladi. Genderga bog'liq bo'lgan hisobot uchun anonim qator ham o'matiladi. Shikoyatlarni qabul qilgandan so'ng, ayollar, zaif guruhlar va barcha jinslar tegishlitarza vakillik qilingan ko'rib chiqish komissiyasi shikoyatlarini tekshiradi. Qo'mita, shuningdek, shikoyatlarni ko'rib chiqish bo'yicha chora-tadbirlarni muvofiqlashtirish uchun mahalliy jamoat tashkiloti bilan hamkorlik qiladi.

8.6.4 Shikoyatlarni ko'rib chiqish va tekshirish

Barcha shikoyatlar etarli darajada tekshirilishi va yopilishini ta'minlash uchun har bir shikoyatni ko'rib chiqish bo'yicha ko'rilgan barcha harakatlar hujjatlashtirilganshikoyatlar jurnali yuritiladi.

Agar shikoyatlar murakkab bo'lsa va tezda hal etilmasa, keng qamrovli tekshiruv talab qilinishi mumkin. Masdar o'zining shikoyat mexanizmi orqali kelibtushgan shikoyatlar tafsilotlarini tekshirish uchun to'liq mas'uliyatni o'z zimmasiga oladi, "xarajatsiz" tamoyiliga amal qiladi.

Nozik shikoyatlar, masalan, bir nechta manfaatlar yoki ko'chish masalalari bilan bog'liq bo'lgan hollarda, bu qo'shma tergovga tashqi tashkilotlarni jaib qilishgayordam berishi yoki shikoyatchilar ushu yondashuvga rozi bo'lgan taqdirdagina mahalliy hokimiyat organlarining ishtirokiga ruxsat berishi mumkin.

Murakkab shikoyatlar uchun tergov guruhi tayinlanishi kerak bo'ladi. Agar tergov guruhi ichki shaklda tuzilgan bo'lsa, e'tiborga olinadiganmasalalar potentsial manfaatlar to'qnashuvi, malaka, gender tarkibi va byudjetni o'z ichiga oladi.

Shikoyatchilar bilan uchrashuvlar va joylarga tashrif buyurish shikoyatlarni tekshirish uchun foydali bo'lishi mumkin va agar kerak bo'lsa, o'tkaziladi.

Shikoyatchilarga har hafta ularning shikoyatlari holati to'g'risida xabar beriladi.

Qabul qilingan barcha shikoyatlar Shikoyat shakllariga kiritiladi va keyin Masdar HSE menejeriga yuboriladi. Shikoyat bo'yicha ko'rilgan choralarni kuzatish va nazorat qilish uchun shikoyat shikoyatlar kuzatuvchisida ro'yxatga olinadi. Har bir shikoyat tegishli tarzda kuzatilishi vayopilishini ta'minlash uchun unga individual raqam beriladi.

Jarayon osonlikcha kirishi va manfaatdor tomonlarni qo'rqtmasligi muhim.

Shuningdek, jiddiy shikoyatlar, jumladan GBV, SEA va SH bo'yicha maxsus protokol mayjud bo'ladi. Ko'rib chiqish komissiyasi ushbu turdag'i shikoyatlarni sezgirlik elementi bilan tekshiradi va tegishli shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmlarini ishlab chiqishda jamoat tashkilotlaribidan ishlaydi.

8.6.5 Shikoyatni tan olish

Masdar shikoyatni yozma va og'zaki ravishda qabul qilganligini tan oladi va taklif qilingan qadamlar va shikoyatni hal qilish uchun zarur bo'lgan kutilayotgan muddatlar haqida ma'lumot beradi.

Ushbu tasdiq shikoyatchiga shikoyat olingan kundan boshlab besh (5) kun ichida yoki shaxsiy shikastlanishga olib kelishi mumkin bo'lgan favqulodda tashvish tug'ilganda 24 soat ichida beriladi.

Agar shikoyat yaxshi tushunilmagan bo'lsa yoki qo'shimcha ma'lumot talab etilsa, shikoyatchidan tushuntirish so'raladi.

Shikoyatchiga tilxat berishda savodxonlik darajasi e'tiborga olinishi tavsiya etiladi va og'zaki tan olish yozma tasdiqnomasi bilan birga bo'lishi kerak.

Tegishli hollarda, CLO orqali tasdiqnomasi berilishi kerak.

8.6.6 Shikoyatni baholash

Baholash davomida jamoa ish, asosiy muammolar va tashvishlar haqida ma'lumot to'playdi va shikoyat qanday hal qilinishi mumkinligini aniqlashga yordam beradi. Masdar:

- Baholashni kim o'tkazishini aniqlang. Odatda, Masdar HSE menejeri ushbu vazifani bajaradi yoki uni tegishli xodimlar yoki bo'limgabaholash uchun (ishlab chiqarish, xaridlar, atrof-muhit, jamoatchilik bilan aloqalar, inson resurslari) yo'naltiradi.
- Shikoyat mohiyatini birinchi qo'lidan tushunish uchun shikoyatchilar bilan bevosita muloqot qilish uchun kompaniya a'zosini (odatda CLO) tanlang.
- Tomonlar, masalalar, qarashlar va variantlarni aniqlang:
  - Ishtirok etgan tomonlarni aniqlang.
  - Shikoyatda ko'tarilgan muammolar va tashvishlarni aniqlang.
  - Boshqa manfaatdor tomonlarning, shu jumladan kompaniyadagilarning fikrlarini to'plang.
  - Tomonlar ko'rib chiqqan dastlabki variantlarni aniqlang va hal qilish uchun turli yondashuvlarni o'rganing.
- Shikoyatni jiddiyligi bo'yicha tasniflang (past, o'rta yoki yuqori). Jiddiylik kompaniyaga ham, jamiyatga ham ta'sir qilish potentsialini o'z ichiga oladi.

Ko'rib chiqilishi kerak bo'lgan masalalarga da'veoning jiddiyligi, shaxs yoki guruuning farovonligi va xavfsizligiga potentsial ta'siri yoki masalaning jamoatchilik profili kiradi. Shikoyatning jiddiyligi kompaniyada bu haqda kim bilishi kerakligi va yuqori rahbariyatga maslahat berilganligi bilan bog'liq.

Sof bir tomonlama "tekshirish, qaror qabul qilish va e'lon qilish" strategiyasiga murojaat qilishdan ko'ra, baholash jarayonida shikoyatchi bilan to'g'ridan-to'g'ri ishtirok eting va shikoyatchini tanlanishi kerak bo'lgan yechim jarayoniga va hal qilish variantlariga ta'sir ko'rsatishga jaib qiling.

8.6.7 Shikoyatlarni hal qilish variantlari va javoblari

Shikoyat mexanizmining potentsial afzalliklaridan biri uning moslashuvchanligidir. Shikoyatning har bir turi uchun muayyan tartibni belgilash o'mriga, har xil turdag'i shikoyatlar uchun mos keladigan mumkin bo'lgan variantlar ro'yxati taqdim etiladi. Variantlar bo'lishi mumkin

zararli faoliyatni o'zgartirish yoki to'xtatish yoki ularning muddati va ko'lamenti cheklash (masalan, qurilish shovqini uchun), uzr so'rash, yo'qolganmulkni almashtirish, pul kompensatsiyasini ta'minlash, jamiyatni jaib qilish strategiyasini qayta ko'rib chiqish va mayjud majburiyatlar yoki siyosatlarni qayta ko'rib chiqish kiradi.

Shikoyatni tekshirish guruhi shikoyatni hal qilish bo'yicha taklifni taqdim etadi, bu taklif Oliy rahbariyat tomonidan qo'llab-quvvatlanadi. Keyin HSE menejeri taklif qilingan yechim bo'yicha kelishuv olish uchun shikoyatchi bilan bog'lanadi.

Agar barcha tomonlar taklif qilingan yechimni qabul qilsalar, kelishilgan harakatlar belgilangan muddatda amalga oshiriladi. Shikoyatchi taklif qilingan qarorni qabul qilmasa, Masdar vaziyatni qayta ko'rib chiqishi va shikoyat mexanizmidagi barcha muqobil variantlar o'rganilganligiga ishonch hosil qilishi kerak. Shikoyatni ko'rib chiqish mexanizmi doirasida barcha tomonlar uchun maqbul bo'lgan yechimni kelishib olishning ilojibo'limsa, shikoyat tashqi mexanizmlarga yuboriladi.

Shikoyatning yaqin monitoringi, iloji bo'lsa, zaruriy harakatlar amalga oshirilganligi to'g'risida dalillar to'plash orqali amalga oshiriladi. Masalan:

- Agar muammo shikoyatchilarini qoniqtirgan holda hal qilingan bo'lsa, tasdiqlashni oling va uni ish hujjatlari bilan birga topshiring va hal qilingan
- Shikoyat va ular qanday bo'lganligi haqida to'liq ma'lumot yaratish uchun suratga oling yoki boshqa hujjatli dalillarni to'plang

Shikoyatchiga javob berish tizimida kim va qanday muloqot qilishini ko'rsatishi kerak. Ba'zi hollarda baholash uchun mas'ul bo'lgan xodim tomonidan shikoyatlarni ko'rib chiqish tartibi koordinatori hamrohligida fikr-mulohazalarni taqdim etish maqsadga muvofiq bo'lishi mumkin.

Masdar HSE menejeri shikoyatning jiddiyligiga qarab fikr-mulohazalarda ishtiroy etishi mumkin. Yuqori jiddiy deb tasniflangan har qanday shikoyatga HSE menejeri kiradi. O'rta darajadagi shikoyatlar, agar kerak bo'lsa, HSE menejerini o'z ichiga oladi.

Javobni shakllantirishda Masdar quyidagilarni ta'minlaydi:

- Shikoyat koordinatori yoki tegishli bo'lim javobni tayyorlashi mumkin. Javobda shikoyatchilarining hal qilish jarayoni haqidagi fikrlari ko'rib chiqilishiva muayyan chora ko'rsatilishi kerak. Javob muammolarni qanday hal qilish bo'yicha yondashuvni taklif qilishi yoki dastlabki hal qilishni taklif qilishi mumkin.
- Shikoyatchiga javobni taqdim etish va muhokama qilish, shikoyat koordinatori bilan uchrashuv o'tkazish to'g'risida ko'rib chiqish kompaniya menejeri va shikoyatchi. To'g'ridan-to'g'ri uchrashuv imkonni bo'limsa, facilitator sifatida ishlaydigan neytral uchinchi tomon bilan uchrashishni o'ylab ko'ring. Guruh, shuningdek, ushbu uchrashuv davomida tegishli keyingi qadamlarni muhokama qiladi. Agar taklif kelishuvbo'yicha taklif bo'lsa va u qabul qilinsa, shikoyat muvaffaqiyatlari hal qilinadi va hal qilish usulini tanlashning keyingi bosqichiga o'tishga hojat qolmaydi. Agar shikoyatchi yechim jarayoni yoki mazmuni haqidagi javobdan mammun bo'limsa, guruh o'zaro maqbul bo'lgan kelishuvga erishishga harakat qilishi kerak.
- Agar ish murakkab bo'lsa va hal qilish muddati bajarilmasa, oraliq javobni - og'zaki yoki yozma xabarni taqdim eting, u kechikishhaqida shaxsni xabardor qiladi, sabablarini tushuntiradi va keyingi qadamlar uchun qayta ko'rib chiqilgan sanani taklif qiladi.

Barcha mulohazalar va shikoyatlarga shikoyatchi tomonidan Sharhlar va shikoyatlar formasida ko'rsatilgan aloqa usuliga muvofiq og'zaki yoki yozmaravishda javob beriladi. Sharhlar shikoyat sifatida ko'rib chiqilmaydi va shuning uchun sharhlovchi javob talab qilmasa, ularga javob berilmaydi.

Masdar shikoyatga bir hafta ichida javob beradi. Ba'zi javoblarni amalga oshirish uchun bir haftadan ko'proq vaqt ketishi mumkin, ammobunday hollarda ham Masdar shikoyatchiga qanday harakatlar va qachon amalga oshirilishi haqida xabar beradi.

8.6.8 Shikoyat bo'yicha ro'yxatdan o'tish

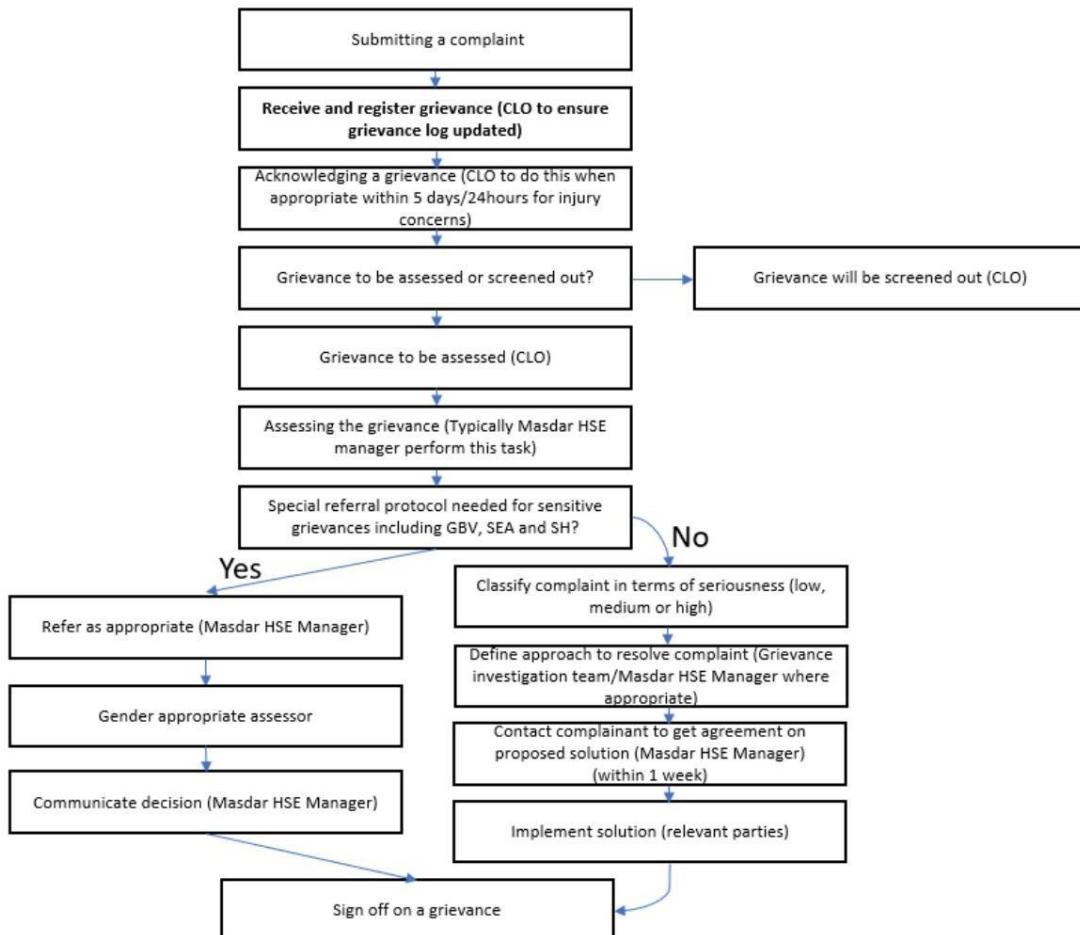
Masdar shikoyatchi(lar)dan shikoyat hal qilinganligi to'g'risida imzo so'raydi. Bunga shikoyatlarni hal qilish hujjati orqali erishiladi.

Barcha shikoyatlar xodimlarning tegishli darajasida imzolanishi kerak. Shikoyatni imzolagan xodim ishonchni ta'minlash uchun mavzu bo'yicha etarlibilimga ega bo'lishi kerak.

Ro'yxatdan o'tish amalga oshirilgandan so'ng, bu Shikoyat formasida qayd etiladi.

Yechilgan holda imzolanmagan har qanday shikoyatlar qo'shimcha tekshiriladi.

Quyidagi oqim sxemasi (rasmda Masdarda shikoyatlarni ko'rib chiqishning umumiyyatini mexanizmi ko'rsatilgan).

Shakl 8-1 Masdarda shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi

8.6.9 Shikoyat mexanizmini monitoring qilish va hisobot berish

Shikoyat mexanizmi har yili nazorat qilinadi va baholanadi. Taklif etilayotgan monitoring va baholash tadbirlari quyida keltirilgan:

- Shikoyatlarni ko'rib chiqish uchun javob vaqtлari va shikoyatlarning vaqt o'tishi bilan takrorlanishi bo'yicha shikoyatlar jurnalini kuzatib boring.
- Manfaatdor tomonlarning ishtiroki bo'yicha boshqa yig'ilishlarga nisbatan ikkinchi darajali jihat sifatida manfaatdor tomonlarning qoniqish darajasini baholash.
- Ishtirok etilgan yig'ilishlar, jamoat yig'ilishlari, fokus-guruh muhokamalari va hokazolarni o'z ichiga olgan barcha ishtirok tadbirlarini yozib oling.
- Barcha aloqa materiallarining kutubxonasini (elektron yoki qog'oz nusxada) saqlang.
- Qoniqish darajasini aniqlash uchun manfaatdor tomonlar bilan suhabtlar o'tkazish.
- Rejalar va tadbirlarni qayta ko'rib chiqing.

Masdor har oyda kamida bir marta kelib tushgan shikoyatlar (ochiq va yopiq) va ular qanday hal qilinganligi haqida ichki hisobot beradi.

8.7 Shu kungacha kelib tushgan shikoyatlar

Shu kungacha kelib tushgan barcha shikoyatlar Shikoyatlarni kuzatish tizimida qayd etilgan.

Bugungi kunga qadar quyidagi shikoyatlar kelib tushdi. Ushbu bo'lim butun loyiha davomida ko'rib chiqiladi va yangilanadi.

8-4-jadval Bugungi kungacha kelib tushgan shikoyatlar

Shikoyatchi	Ariza beruvchining sanasi harakat haqida ma'lumot berildi	Harakat qilingan sana	Shikoyat qabul qilingan sana	Xafalik	Qo'shimcha harakatlar kerakmi (Y/N): Ha bo'lsa, tafsilotlarni kriting	ning holati Shikoyat
--------------------	---	---------------------------------	---	----------------	--	--------------------------------

---

Illova

Shikoyat shakli

Men, (to'liq ism)

Rezident:

Tel:

Faks:

E-mail:

Quyidagi shikoyat yoki xavotirni bildirmoqchimisiz (muammoning joylashuvi va davomiyligini o'z ichiga oladi):

Afzal muloqot usuli (og'zaki, yozma va boshqalar):

Muammoni hal qilish bo'yicha tavsiyalar:

Imzolangan:

Sana:

.....

.....

Mavzu	Manfaatdor tomon	Xulosa sharhlari
Guruh		
Oldingi jalb qilish	Viloyat va tuman darajasida boshqaruv (hokimliklar)	<ul style="list-style-type: none"> AECOM va GBI ijtimoiy guruhi viloyat va tuman hokimiylarini Loyiha va tegishli E&S tadqiqotlari (ya'ni, ESIA va LRP) bilan tanishtirdi. Hokimlikning tegishli texnik bo'lmlari mas'ul xodimlari va boshqa mutasaddi vakillar (shu jumladan, tuman investitsiya bo'limi boshlig'i) bilan maslahatlashuvlar o'tkazildi. Loyihaning shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi (GRM) viloyat va tuman miqyosidagi idoralarga aniq etkazilmagan.
Ta'sirlangan jamoalar (mahallalar) va ularning tegishli mahalliy rahbariyati		<ul style="list-style-type: none"> AECOM va GBI ijtimoiy guruhi zarar ko'rgan jamoalar bilan bir qator aloqalarni o'tkazdi va xususan kamida uchta maslahatlashuv raundini o'tkazdi. Hamjamiyat a'zolari loyihami ishlab chiqish maqsadlari va kutilayotgan ta'sirlar haqida xabardorqilinganliklарini ta'kidladilar. Ishtirok etgan jamiyat a'zolaringin ko'pchiligi maslahatlashuv vaqtida Loyihaning GRM haqida to'liq ma'lumotga ega emasligini ta'kidladi. Biroq, ba'zi ishtirokchilar zarar ko'rgan jamoalarni GRM bilan tanishtirish uchun ilgari tarqatilganplakatlarni uzoqdan eslab qolishlarini ta'kidladilar.
Erga kirish ta'sirlangan yashash vositalari	Mintaqaviy va tuman darajasida boshqaruv (hokimliklar)	<p>Erga egalik huquqiga ta'siri:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ilgari asosiy loyiha hududidagi yer parrandachilik fermasini ishlab chiqaruvchiga tegishli bo'lib, muddatli ijara shartnomasi bo'yicha edi. Erga hech qanday o'zgarishlar kiritilmadi. Oxir-oqibat ijara shartnomasi tugatilib, yer uchastkasi tovon puli to'lash uchun qonuniy asoslarsiz davlat zahiralariga qayta ajratilgan. Avvalgi asosiy saytga egalik huquqini o'tkazish me'yoriy protokollarga muvofiq amalgaoshirilgan va tegishli ravishda hujjatlashtirilgan. Jarayonga viloyat kadastr va qishloq xo'jaligi boshqarmalari hamda Adliya vazirligi jaib etildi. 2019-yilda er uchastkasi ijarachining e'tirozsiz davlat mulkiga qaytarildi. Loyihaning kengroq hududiga kelsak, 2022-yil fevral oyida viloyat hokimligi tomonidan Loyiha kompaniyasi uchun 25 yillik ijaraga olish uchun yer uchastkasini o'zlashtirish to'g'risida buyruq chiqarilgan. OXH yo'lagi bo'ylab ro'yxatdan o'tgan to'qqiz (9) ta qishloq xo'jaligi yer egalari yaqin orada olib qo'yiladigan yerlarningmaqsadi va ko'lami to'g'risida ma'lumot berildi va fermerlarning hech biri shu kungacha e'tiroz bildirmagan. Elektr uzatish liniyalari (EH) iziga kelsak, EH minoralarini o'matish bo'yicha yer olish shartnomalari yerlarni davlat zaxiralariga qaytarish to'g'risidagi notarial tasdiqlangan arizalar (shu jumladan e'tirozsiz deklaratsiyalar) orqali rasmiylashtiriladi. yakuniy ko'rib chiqish va tasdiqlash uchun tumanlarva viloyatlar hokimliklari orqali Adliya vazirligiga taqdim etiladi. Er egalarining amaldagi LLAlari, shuningdek, tegishli yer uchastkalarining umumiy gektar maydonining biroz qisqarishini aks ettirish uchun qayta ko'rib chiqiladi.
		<p>Dehqonchilik faoliyati butun operatsiya davomida normal tarzda davom etishi mumkin, biroq, OHHL o'tkazgichlari uchun etarlichavertikal bo'shligni ta'minlash uchun ekilgan daraxtlarning balandligi bo'yicha me'yoriy chekllovlar qo'yiladi.</p> <p>Tik turgan daraxtlarni tozalash va dehqonchilik davridagi uзilishlar uchun kompensatsiya to'lanishi kerakqurilish.</p> <ul style="list-style-type: none"> Saytga kirishga kelsak, qo'shni loyiha uchun ishlab chiqilgan mayjud kirish yo'lidan foydalanan yoki yangi kirish yo'llarini ishlab chiqish mumkin. Aga janubiy kirish yo'li (1-variant) qabul qilingan bo'lsa, EPC pudratchisi yerga qo'yiladigan har qanday boshqatalablarini miqdoriy jihatdan aniqlash uchun zarur bo'lgan yo'l huquqi (RoW) maydonini belgilashi kerak bo'ladi. Tabiiy kompensatsiyani talab qiluvchi favqulodda vaziyatlarda viloyat va tuman hokimliklari jismoniy yoki iqtisodiy ko'chirilgan uy xo'jaliklariga davlat zaxiralaridan ajratilgan o'rmini bosuvchi yerlarni taklif qilishlari mumkin. Biroq, uy-joy va qishloq xo'jaligida foydalanish uchun ekin va yaxshi rivojlangan erlearning tanqisligi sababli, bu yerlar ko'pincha uy xo'jaliklarining daslabki yer egalari bilan solishtirgandasifati past bo'ladi (ya'ni, joylashuv qulayligi, ijtimoiy xizmatlardan foydalanish imkoniyati, hosildorlik va obodonlashtirish darajasi jihatidan).
		<p>Shu bilan bog'liq tirikchilikka ta'siri:</p> <ul style="list-style-type: none"> Resident qishloq xo'jaligi yomg'irli va zarar ko'rgan fermerlarning hech biri kam ishlab chiqarish uchun jarimaga tortilmaydi, chunki mahalliy dehqon jamoalariga ishlab chiqarish kvotalari (egin ekinlari uchun) belgilanmagan. Qurilish jarayonida qishloqxo'jaligining vaqtinchalik uзilishi bilan bog'liq bo'lishi mumkin bo'lgan imkoniyat xarajatlari uchun maksimal kompensatsiya muddati bir yil (bir yillik ekinlar uchun, fermer xo'jaligi ishlari dehqonchilik davrining boshida to'xtatilgan bo'lsa). Davlatga qo'shilganidan beri asosiy loyiha doirasida qishloq xo'jaligi faoliyati yo'lgan qo'yilmagan
		<p>zaxiralar,</p> <p>suv tanqisligi hukmronligini hisobga olgan holda. Shunga qaramay, sayt mahalliy chorvadorlar uchun mavsumiy yayovlarni taklifqiladi.</p> <p>Yaylov mavsumiy ravishda to'rt oy davomida, bahorda amalga oshiriladi. Yana samarali muqobil yaylovlar</p>

Ular loyihaning asosiy hududi yaqinida mavjud, ammo bu joylarda o'tlash qimmatga tushadi. Ushbu yaylovlardan barqaror vaadolatli foydalishni ta'minlash uchun tuman hokimligiga asosiy uchastkaning shimoli-shraqida joylashgan keng yaylovda jamoaviy o'tlash bo'yicha shartnomha ishlab chiqish va boshqarish uchun Yayılov qo'mitasini tashkil etish tavsiya etiladi.

Ta'sirlangan jamoalar (mahallalar) va ularning tegishli mahalliy rahbariyati	<p>Erga egalik huquqiga ta'siri:</p> <ul style="list-style-type: none"> Loyihaning asosiy maydoniga kelsak, taxminan besh yil oldin fermer ushbu hududdan er uchastkasini sotib olgan. hudud, va bu er uchastkasi taxminan uch yil davomida himoyalangan (to'siq bilan). Bog'liq tirikchilikka ta'siri: • Asosiy maydondag'i xususiy er uchastkasi hukumatga qaytarilgandan so'ng, panjara olib tashlandi. Keyingi uch yil davomida mahalliy chorvadorlarning qariyb yarmi uchastkaning sharqida joylashgan yaylovlarga kirish uchun yorliq sifatida maydonni kesib o'tuvchi umumiy yo'ldan foydalangan. Cho'ponlarning qolgan yarmi shimoldagi yaylovlarga kirish uchun asosiy maydon tashqarisidagiyo'llardan foydalangan sayt. Chorvachilik jamiyatning iqtisodiy asosini tashkil etadi, chunki sug'orish inshootlari mayjud bo'limganda yomg'irli dehqonchilik cheklangan mahsuldarlikni ta'minlaydi.
vazirligi Energiya	<ul style="list-style-type: none"> Loyiha kompaniyasi tomonidan er sotib olish protokoli quydagicha: o Milliy ESIA jarayoni va SCEEP tashhabusi bilan tasdiqlanishi jarayonida Loyiha kompaniyasi loyihaning doimiy ob'yektlarining izini aniqlashi va joylashuv ma'lumotlarini (koordinatalar) chiqarishi shart.) Energetika vazirligiga. Keyinchalik vazirlik loyiha bilan bog'liq ekspropriatsiyaning joylashuviga va hajmini ko'rsatuvchi Vazirlar Mahkamasining qarorini tayyorlashni boshlaydi. o Yakuniy qaror asosida yer uchastkalari qayta tasniflanadi (ya'ni, loyiha foydalanish uchun qayta taqsimlanadi) va Energetika vazirligi va viloyatlar hokimliklari vakolati doirasida davlat zaxiralarga o'tkaziladi. Shundan so'ng vazirlik viloyat hokimligiga tuman hokimligi bilan hamkorlikda yerlarni o'zlashtirish to'g'risidagi farmovish yo'li bilan davlat zahiralari qo'shib olishni topshiradi. o Hokimliklarning kadastr bo'limlari zimmasiga zarar ko'rgan er egalari va mol-mulkni baholash va tovon puli to'lash talab etiladi. Yer uchastkalarini olibqo'yish to'g'risidagi buyruq jabrlangan yer egalari yetkaziladi va ularning yerga egalik huquqini bekor qilish notarial tasdiqlangan e'tirozsizlik deklaratsiyasi bilan rasmylashtiriladi. Shundan so'ng Energetika vazirligi, viloyat hokimligi va Loyiha kompaniyasi o'rtaida uch tomonlama yer ijarsi shartnomasi (YUK) tuziladi. • Loyihami rivojlantirish uchun doimiy yer olish masalasiga kelsak, Loyiha kompaniyasi Energetika vazirligi nomidan doimiy ta'sir ko'rsatgan yerlar, inshootlar, ko'p yillik ekinlar va daraxtlar uchun kompensatsiya to'lash uchun javobgar bo'ladi. Zaif ta'sir ko'rsatadigan sub'ektlar naqd pul kompensatsiyasini tanlagan taqdirda, Energetika vazirligi hududu yer bo'limlari agentligi tomonidan almashtiriladigan erlarni etkazib berishni osonlashtirishi mumkin. • Vaqtinchalik yerdan foydalanish chekllovlariga kelsak (ya'ni, doimiy va havo loyihasi ob'ektlarini o'rnatish uchun) tegishli kompensatsiya uchun javobgarlik faqat Loyiha kompaniyasiga tushadi. Shu munosabat bilan, Loyiha kompaniyasi ikki tomonlama va ixtiyoriy muzokaralar (ya'ni, Loyiha kompaniyasi va yer egalari o'rtaсидаги) asosida zarar ko'rgan er egalari tegishli kompensatsiya to'lashi shart, chunki vazirlik yerga kirishning ushbu jihat uchun qonuniy javobgar emas. Muzokaralar muvaffaqiyatsizlikka uchragan yoki e'tiroz uchun boshqa asosli asoslar (er egalari tomonidan) taqdirda, erdan foydalanishning vaqtinchalik cheklanishi mumkin bo'lgan er egalari bunday tajovuzni rad etish huquqini o'zida saqlab qoladi. Shu sababli, loyiha kompaniyasi uchun yerdan foydalanish bo'yicha vaqtinchalik chekllovlariga duchor bo'lgan barcha loyiha ta'sir ko'rsatadigan sub'ektlar bilan (texnik-iqtisodiy asoslashning oxirgi bosqichida) loyihaning yakuniy izini belgilashdan oldin zaruriy hisob-kitoblarni amalga oshirishi muhimdir. keyingi va byurokratikekspropriatsiya. • Loyiha kompaniyasi mobilizatsiya va qurilish ishlari uchun ko'chirish va/yoki erdan foydalanish chekllovlar boshanishidan oldin to'lanadigan kompensatsiya mablag'larini to'liq chiqarishi shart.

Loyiha kompaniyasi ekspropriatsiyani (mayjud LLAlarni qayta belgilash va tugatishni) talab qiladigan erni o'z ichiga olgan loyihahajmini qanchalik erta aniqlasa, vazirlik ekspropriatsiya va erlarni yetkazib berish jarayonini shunchalik tezroq muvofiqlashtirishimumkin.

Boshqa ijtimoiy-iqtisodiy	Viloyat va tuman darajasida	• Loyiha mahalliy hamjamiatlarda nochor uy xo'jaliklariga mahalliy ishga yollashni maksimal darajada oshirish va malakali va yarim malakali ishchilarini mahalliy mavjud, malakali nomzodlarga kengaytirish orqali yordam berishi mumkin. Rezident ayollarga shuningdek,
muhohazalar	boshqaruv (hokimliklar)	Loyihaning qurilish va foydalanish bosqichlarida ishga yollash nuqtai nazaridan ustuvor ahamiyat berilishi kerak. • Loyiha mahalliy yo'llar, suv ta'minoti tarmoqlari kabi kommunal infratuzilmani rivojlantirish orqali ham keng jamoatchilikka yordamberishi mumkin.

• Jizzax viloyati, G'allaorol tumani va jabrlangan hududlarda tub aholi (IP) yo'sq.

jamoalar

(mahallalar). •

Viloyat, tuman va jabrlangan jamoalarda bolalar mehnati va majburiy mehnat bilan bog'liq hodisalar qayd etilmagan. Tarixan bolalarmehnati asosan Paxta ishlab chiqarish sektorida keng tarqalgan bo'lsa-da, so'nggi yillarda voyaga etmaganlarning sanoatda bandligibutunlay yo'q qilindi.

Milliy mehnat organlari bunday noto'g'ri xatti-harakatlarning aniqlanishini ta'minlash uchun doimiy monitoringni olib boradilar tuzatildi.

• Viloyat, tuman va jabrlangan jamoalarda qurilish loyihalarida gender asosidagi zo'ravonlik va ta'qiblar kuzatilmagan. Viloyatda ayollarning siyosiy imkoniyatlarini kengaytirish va iqtisodiy faolligini oshirish borasida sezilarli yutuqlarga erishildi. • Loyihaning qurilish ishlari uchun maxsus turar joy binolarini ta'minlash qat'iy tavsija etiladi. Tuman ichida tegishli, eksklyuziv turar joyini izlash mumkin, biroq ishchilarini mahalliy hamjamiyat tomonidan taklif qilingan uy-joylarga joylashtirish tavsija etilmaydi, chunkichet ellik ishchilar va mezon jamoalar o'ttasidagi diniy va madaniy tafovutlar keskinlik bilan yakunlanishi mumkin.

Bundan tashqari, mezon jamoalar ichida joylashgan potensial mavjud bo'lgan turar-joy ob'ektlarining ko'pchiligi mahalliy ko'ssatmalarga (ya'ni, kanalizatsiya, suv ta'minoti va isitish) nisbatan ishchilarning yashashi va farovonligi uchun tegishli qulayliklarnitaklif qilmaydi. G'allaorol tumani markazida cheklangan miqdordagi turar-joy majmualari mavjud.

Ta'sirlangan
jamoalar
qurilish

(mahallalar) va
ularning tegishli

Umuman olganda, jamoalarning bandlik darajasi hali ham juda cheklangan, mahalliy mehnat esa asosan past maoshli mavsumiy

mahalliy rahbariyati ishlardir. Ayniqsa, yoshlar va aspirantlarning aksariyati Toshkent, Qozog'iston va Rossiya yaxshiroq ish qidirishga intilmoqda. • Ishsizlik, ayniqsa, dehqon xo'jaliklarida mavsumiy mehnat yoki uzoq shahar markazlarida uy xo'jaligi, ovqatanish va chakana savdobilan shug'ullanuvchi ayollar orasida yuqori. Ishlayotgan ayollar uuga yaqinroq ishga joylashish imkoniyatlarini qo'llab-quvvatlaydi, chunki bu uzoq yo'llar yukini ko'taradi va uy xo'jaligidagi boshqa majburiyatlar uchun vaqtini tejas imkonini beradi. • Tuman darajasidagi gender masalalari va ijtimoiy farovonlik bo'yicha markaz, shuningdek, rasmiy va norasmiy jamao rahbariyati (masalan, ayol oqsoqollar, raislar) genderga asoslangan zo'ravonlik va ta'qiblar bilan bog'liq shikoyatlar haqidagi xabar berish uchun samarali axborot kanali bo'lib xizmat qiladi. Gender bilan bog'liq har qanday jinoqli ishlar tegishli ravishda ushbu sub'ektlar orqali doimiy politsiyakuchlariga yuborilishi mumkin. • Loyiha hududida hech qanday jismoniy madaniy resurslar/merosga sezgirlik mavjud emas. Eng yaqinqabriston saytdan 60 km uzoqlikda joylashgan. • Qurilish ishchilarini mahalliy jamoalar (qishloqlar) yoki yaqin atrofdagi shaharlar ichidagi mehnat lagerlari yoki ijara beriladigan turar joylarga joylashtirilishi kutilmoqda. Mahalliy aholining ko'pchiligi qurilish ishchilarining maxsus lagerlarda joylashganligi tarafdir. Shunga qaramay, ba'zi yashovchilar o'zlarining uy-joylarini ishchi kuchining bir qismiga ijara berishga tayyor bo'lishadi.

muqobillar.

• Zarar ko'rgan jamoalar loyihami ishlab chiqishda har qanday yordamni qadrashlarini aytishdiqduq yaxshilangan suv ta'minoti uchun.

• Loyihaming havo elektr uzatish liniyasi va kirish yo'llari qurilishi daryolar va boshqa suv oqimlari uchun taribga soluvchi buferlarni

Ekologik
mulohazalar

Viloyat va
tuman darajasida
boshqaruvi
(hokimliklar)

buzmasligi kerak. EPC pudratchisi ushbu buferlarga qo'yiladigan talablarini (suv kanalidan 5 metrдан 20 metrgacha bo'lishi mumkin) belgilash uchun tegishli tuman bo'limalari bilan qurilish oldidan maslahatlashuvlar o'tkazishi shart. • Viloyat va tuman miqyosidagi hokimliklar loyiha hududida ESIAga yo'naltirilgan asosiy bioxilma-xillikni o'rganishga va ekologik muhim turlarni ko'chirishga tegishliravishda jaib qilindi. Nozik turlarni ko'chirish milliy miqyosda standart amaliyot sifatida e'tirof etilmagan bo'lsa-da, bi bioxilma-xillik bo'yicha xalqaro standartlarga muvofiq tabiatni muhofaza qilish tashabbusi hisoblanadi. • Loyihaming qurilishi va ekspluatatsiyasi davomida sezilarli jami ta'sirlar yuzaga kelishi kutilmaydi

tuman va mintaqadagi boshqa rejalashtirilgan va mayjud ishlanmalar haqida.

Ta'sirlangan
jamoalar

Boshqa kiritilmaydi.

	(mahallalar) va ularning tegishli mahalliy rahbariyati	
Kurilish resurslar va komunal xizmatlar	Mintaqaviy va tuman darajasida boshqaruv (hokimliklar)	<p>Kommunal gavjum yo'llar bo'ylab transportning uzilishini minimallashtirish uchun maxsus kirish yo'llarini o'rnatish qat'iy tavsija etiladi.</p> <p>Mavjud, past sig'imi ko'priklardan iloji boricha qochish kerak yoki mahalliy aholiga jiddiy ta'sir ko'satadigan jiddiy shikastlanishlarning oldini olish uchun etarli darajada mustahkamlangan bo'lishi kerak.</p> <p>Qish mavsumida loyiha hududi atrofida elektr energiyasining uzilishi odatliy hol emas. Kurilishni rejalashtirishda buni hisobga olish kerak, shunda mahalliy elektr tarmog'iga yuk va natijada elektr uzatish tirbandligi noqulay ahvolga tushib qolgan turar-joy, communal va sanoat foydalanuvchilari uchun kuchaymaydi.</p> <p>EPC pudratchisi va loyiha operatorlari suv olish uchun zarur ruxsatnomalarni oishlari kerak resurslar.</p>
	Ta'sirlangan jamoalar (mahallalar) va ularning tegishli mahalliy rahbariyati	Boshqa kiritilmaydi.
E&S monitoringi	Viloyat va tuman darajasida boshqaruv (hokimliklar)	<p>ESIA jarayonida viloyat va tuman miqyosidagi ekologiya boshqarmalari biologik xilma-xillikni o'rganish va ekologik jihatdan zaif turlarni aniqlashda yaqindan ishtirok etdilar. Bo'limlar turlarni ko'chirish rejasini ham ko'rib chiqdilar va keyinchalik tegishli tuman mutasaddilari tomonidan turlarni ko'chirish bo'yicha kelishilgan protokol tasdiqlandi (imzolandi). Ushbu bayonnomaning nusxalari tuman va viloyat ekologiya boshqarmalariga berilgan.</p> <p>Viloyat va tuman hokimliklarining ekologiya boshqarmalari SCEEP bilan kelishilgan holda Loyihaning butun qurilish va foydalanish bosqichlarida ekologik monitoringni amalga oshiradilar.</p> <p>uchun o'yzaro faoliyat ko'rsatuvchi mahalliy qo'ymita (shu jumladan, hokimlik vakillari) tashkil etilishi tavsija etiladi.</p> <p>quyi darajada, xususan, Loyihaning ijtimoiy ta'sirini boshqarish uchun E&S monitoringini o'rnatish.</p>
	Ta'sirlangan jamoalar (mahallalar) va ularning tegishli mahalliy rahbariyati	Boshqa kiritilmaydi.
Qo'shimcha sharhlar Mintaqaviy va tuman darajasida boshqaruv (hokimliklar)		Boshqa kiritilmaydi.
	Ta'sirlangan jamoalar (mahallalar) va ularning tegishli mahalliy rahbariyati	Boshqa kiritilmaydi.

aecom.com